

GRAFIKAI SZEMLE

HAVI FOLYÓIRAT A GRAFIKAI IPARÁGAK
SZÁMÁRA. SZERKESZTŐ: WANKO VILMOS
A MAGYARORSZÁGI KÖNYVNYOMDÁSZOK
ÉS ROKONSZAKMABELIEK SZAKKÖRÉNEK
KIADÁSA. MEGJELENIK MINDEN HÓBAN
XXI. ÉVFOLYAM. 2. SZÁM. 1911 FEBRUÁR

GRAFIKAI SZEMLE

XXI. ÉVFOLYAM

BUDAPEST, 1911 FEBRUÁR HÓ

MÁSODIK SZÁM

A Szakkör mult évi működéséről.

A Szakkör jelenlegi vezetősége március 12-ére hívta egybe a szokásos rendes évi közgyűlést, melynek beszámol mult évi működéséről.

Mielőtt működésünk vázolására áttérnénk, meg kell emlékeznünk azokról a zavarokról, melyek a mai vezetőség megválasztása előtt öt héten át dultak körünkben s amelyek nagyban elősegítették a Szakkör iránti érdeklődés megcsappanását és ezzel a taglétszám rohamos apadását, ami viszont a működésünkhöz szükséges anyagi erőforrásokat gyengítette meg oly mérvben, hogy csak óriási erőmegfeszítéssel lehetett a megbillent egyensúlyt helyreállítani.

Tudják a szaktársak, hogy a Szakkör mult évi közgyűlésén a távozó vezetőséget egyes tagtársaink kemény és sokban igazságtalan megtámadtatásban részesítették és ezen támadásoknak tulajdoníthatjuk azon következményeket, hogy az új vezetőség tagjainak nagyrésze a reá esett választást nem fogadván el: az egész vezetőség lemondott.

Ezen eseményeket követő békítési tárgyalások eredményeképpen rendkívüli közgyűlés összehívása vált szükségessé és ezen közgyűlés rendelte el az új vezetőségnek nyomdánkenti titkos szavazás útján való újraválasztását, ami május hó első napjaiban meg is történt.

Ilyen előzmények után kerültünk a Szakkör élére, azzal az erős szándékkal, hogy a visszás állapotokat — melyeket nemcsak a belvizálynakodások, de a lezajlott árszabálymozgalmak is előidézték — rendezve, a Szakkörnek életképességét visszaadjuk. a sivár tengődés helyett új, friss és céltudatos életet viszünk az egyesületbe, melynek célja és feladata a szaktársak szakmai képzése és társadalmi téren való tömörítése.

Tudatában voltunk annak, hogy nehéz munkára vállalkoztunk és éreztük mindannyian, hogy a Szakkör csak akkor felelhet meg mindenképpen céljainak, ha sikerül a tagok számát oly mérvben szaporítani, hogy ezáltal a kitűzött feladatok eléréséhez szükséges anyagi erő biztosítva lesz.

Tehát legelső sorban arra törekedtünk, hogy a szaktársak figyelmét a Szakkör hivatásának fontosságára irányítsuk és véget vessünk azon nemtörődömségnek, melyet a szakképzés iránt szaktársaink részéről tapasztaltunk. Ezen munkánkban hathatósan támogattak a szervező bizottságok is, felismerve, hogy a szakmai képzettség nemcsak egyesek érdekét, hanem a szervezet erősségének alapját is képezi.

Ugyazólván egész évi működésünk ezen átszervező tevékenységben merült ki és örömmel jelenthetjük, hogy az eddig elért — ha nem is rózsás — eredmények igazolják, hogy jó uton járunk, melyen tovább haladva, elérhetjük leghőbb vágyunkat, hogy szaktársaink összesége a kör zászlaja köré tömörülve, vállvetve fog küzdeni a magyar nyomdászság szakképzésének fejlesztéséért.

A szervezési munkával párhuzamosan gondoskodtunk arról, hogy tagjaink igényeit annyira, amennyire szűkösi anyagi viszonyaink megengedték, kielégítsük.

Ily irányu munkát végeztek a szak- és irodalmi bizottságok, melyeknek tagjai eddig alig tapasztalt ügybuzgósággal azon fáradoztak, hogy tagtársaink a Grafikai Szemlében egy minden tekintetben nívós és hasznos szaklapot kapjanak. A Grafikai Szemlét egyébként — mint

SZAKKÖRI HIREK.

Tanay József szaktársunknak, lapunk volt szerkesztőjének tiszteletére február hó 11-én bucsuestélyt rendezett a Szakkör a Saskörben, ahol körülbelül 200-an jelentek meg az ünnepelt ismerősei és a szaktársak köréből. A bucsuestély az „Ébredés” üdvözlő dalával kezdődött, majd pedig Pollák Simon szaktársunk, körünk elnöke, üdvözölte az ünnepeltet, méltatván bokros érdemeit, melyeket mint lapunknak 20 éven át volt szerkesztője szerzett; szívélves szavakkal bucsúzott tőle és álnyújtotta a Szakkör emléklakettjét. Ezután még Walter Ernő és Horváth Lajos szaktársak mondtak lelkes felkösöntőket, majd pedig kezdetét vette a kedélyes kabare, melynek keretében Borszik Istvánné pompás énekével, Vámos László szép szavalatával, Meiszler Rózi és Dániel Nándor kitűnően előadott kuplékkal, s végezetül az „Ébredés” dalkör és annak egyes tagjai szép dalokkal gyönyörködtek a jelenlővőket, akik csak a késő éjjeli órákban kezdtek oszlatni.

Nemzetközi nyomtatvány kiállítás rendez a Szakkör megbízásából Spitz Adolf szaktársunk március 25—26-án a szakegyesület nagytermében. A kiállításon Spitz Adolf szaktársunk, aki szenvedélyes nyomtatványgyűjtő, kiállítja nagyon szép gyűjteményének színe-javát. E nyomtatvány kiállításon ugyazólván minden kulturállam képviselve lesz a legjobb és legszebb nyomtatványokkal. Rendkívüli érdeklődéssel várjuk a kiállítást, hogy tiszta képet alkothassunk magunknak a külföldi szaktársak szakképzéséről.

A Monotype egyes betűket öntő és szedő gép elméleti és gyakorlati bemutatása. A Szakkör szaktanfolyamainak keretében rendezett Szedőgép ismertetés című cikluson Janovits Ferenc szaktársunk ismertetette a Monotype szedőgépet. A szépszámú hallgatóság mindvégig élvezettel hallgatta az elméleti előadást, melynek anyagát képezte: A Monotype, mint egyes betűket öntő gép a soröntőgépekhez viszonyítva. A villany, gáz, víz, levegő, mint a gép működtetésének szükséges elemci. A lyukasztó- (szedő-) gép mechanizmusa. A billentyűkön átvezetett levegő útja és hatása a dugattyukra szerelt tűkre, papirfor-

gatóra, egységkerékre. Az egységkerék és a Set (kizáró dob), egységpálcák, fogas szánkó. A billentyűzet elrendezése, a változó-spácium, a kizáró-számokat mutató felső és alsó billentyűsor. A szedés módja és a kizárás, összekötve a Set és a Set-mutató magyarázatával; a kizáró-készülék billentyűje. A visszabocsátó-billentyű, a felső és alsó mutató. A szélességet mutató számlap és beosztása. A szélességzárás; átszámítás négyzetekre és egységekre. A papírszalag; a tűk által ütött lyukak változó helyei. A kizárás tűi. A hibás billentyűzés következményei. A papírszalagról való olvasás és tájékozódás. A sima, oszlopos, táblázatos és kéthasábos szedés, kettős kizárással is. Az öntőgép. A papírszalag behelyezése, a lyuksor és a papír egymáshoz való viszonya. A levegő áthatolása a papír és a henger lyukain s csöveken átvezetése az anyaminta-szekerény elhelyezkedését szabályozó dugattyukhoz. Az anyaminta-szekerény és a hid elrendezése, a rögzítő-szög. A kizáró-ékek és a kizáró-készülék. Az öntőkészülék és működése, az ólomszivattyú. A kiöntött betűnek a sorvezetőhöz való vitele, gyalulása, sorokká alakítása és a hajóra való csusztatása.

A Monotype szedőgép gyakorlati bemutatása január hó 29-én történt meg — az igazgatóság jóvoltából — az Athenaeum nyomda üzemhelyiségében, ahol 150-nél több szaktárs élvezte Janovits szaktársunk magyarázatát és fáradozását azzal méltányolta, hogy mindvégig figyelmesen és érdeklődéssel hallgatta az előadást.

A Monoline szedőgép gyakorlati bemutatása február hó 19-én történt meg a Pealer Lloyd-nyomda üzemhelyiségeiben, melyet ez alkalommal a zsufolásig megtöltöttek az érdeklődők, kiknek száma a 200-at is jóval felülmulta. A Monoline-szedőgép elméleti és gyakorlati ismertetéséről a jövő számban hozunk részletes beszámolót.

A szaktanfolyamokon február hó 20—23-ig Walter Ernő szaktársunk tartott rendkívül érdekes előadásokat a festékek készítéséről, anyagáról, kémiaijáról és az egymásra való nyomás által elért hatásokról. E ciklusról a jövő számban hozunk részletes ismertetést.

Február 27-én kezdte meg előadásait dr. Klein Artur, a Hermanneci Papírgyár Részvénytársaság igazgatója, mely előadásokon a papír és anyag történelmi ismertetése, a papír gyártása fog kimerítően tárgyaltni, az előadó egyben illusztrálni is fogja ismertetését úgy, hogy ezen érdekesítő előadások meghallgatása után bőséges fogalmat alkothatnak maguknak a szaktársak a papírról és gyártásának módjáról. Dr. Klein Artur ur előadásainak folytatását fogja képezni a papíralakok, kalkuláció stb.-ről szóló előadássorozat, melynek előadója Pollák Simon szaktársunk.

azt a tagtársak is tudják — jelentősen átreformáltuk. Ez évben már a „Világosság” nyomdában állíttatjuk elő, ahonnan szép és modern kivitelben kapjuk lapunkat, mely e tekintetben most már vetekedik a külföldi szaklapokkal is, amint azt tagtársaink is jólesőleg elismerik. Lapunk érdemdus volt szerkesztői: Tanay József és Novák László szaktársaknak lemondása folytán elhatároztuk, hogy szerkesztői állást szervezünk és azt pályázat útján töltjük be. A pályázók közül Wanko Vilmos szaktársunkra bízunk a Grafikai Szemle szerkesztését. Örömmel állapíthatjuk meg, hogy lapunk szerkesztőjét a tollforgató szaktársak nagyobb csoportja támogatja dolgozataival és erős a reményünk, hogy szakíróink tulnyomó része lapunk köré csoportosulva fogja szolgálni a közérdeket.

Két évi szünetelés után a múlt év őszén indítottuk meg ujonnan szervezett tanfolyamainkat és örömmel számolhatunk be arról, hogy a hallgatók az előadásokat szorgalmasan és tömegesen látogatják. Különösen nagy sikert értünk el a szedőgép ismeretesi ciklussal, melynek elméleti előadásait is szép számmal hallgatták meg s az egyes szedőgépek gyakorlati bemutatását pedig esetenként 150—250 szaktárs nézte végig.

E helyütt kell beszámolnunk a jövő évi szaktanfolyamok előkészítéséről is. E tanfolyamokat a lehető legszélesebb és leggyakorlatiasabb alapokra óhajtuk fektetni és az előkészítési munkálatokba bevontuk a társköröket is. A tanfolyamok szervezésének tervezete készen van és most fogják azt az egyes körök saját kebelükben letárgyalni s ennek megtörténte után hozzálátunk a végrehajtási munkálatokhoz és a Tanmühelytől visszavett kísérleti nyomda felszerelésének kiegészítéséhez. Reméljük, hogy terveinket képesek leszünk teljes egészükben megvalósítani, mivel tudatában vagyunk annak, hogy a tervbevett nagyszabású tanfolyamokra szükség van és olyannak létesítését a szaktársak már nem óhajtják, hanem követelik.

Az Évkönyvre vonatkozólag jelenthetjük, hogy annak kiadására a kör jelenlegi anyagi viszonyai között nem is gondolhatunk. Ezt azonban nem szabad úgy értelmezni, mintha az Évkönyv elejtését határoztuk volna el. Nem! Amennyiben a Szakkör oly taglétszám felett fog rendelkezni, hogy az Évkönyv kiadásával járó horribilis költség fedezetet nyer: egy habozás nélkül kiadjuk azt, addig is azonban, míg ezen örvendetes tény bekövetkezik, minden erkölcsi és anyagi erőnket a Grafikai Szemle fejlesztésére fordítjuk.

Az elmúlt körév egyéb eseményeiről is meg óhajtván emlékezni: jelentjük, hogy az ősszel jártak le a kör tagsági jegyére és két szakcikk megírására hirdetett pályázataink, továbbá pályázatot irtunk ki kizárólag vidéki szaktársak részére is, s ennek feladatát képezte lapunk novemberi borítéka; az év végéig fentartottuk a havonkénti melléklet-pályázatot is. Mindezen pályázatokot a szak- illetve irodalmi bizottságok elbírálták és a díjakat kiosztották.

A karácsonyi ünnepek alatt nagy nyomtatvány-kiállítást rendeztünk a szakegyesület nagytermében és ez várakozáson felül sikerült.

Ez idén négy mulatságot rendeztünk, melyeknek erkölcsi sikere kifogástalan és anyagi eredményük is kielégítő volt.

Csupán ezeket tartjuk szükségesnek évi jelentésünk keretében felemlíteni, utalván arra, hogy a lapunkban lekötött jegyzőkönyvek hü képét adják működésünknek.

Nem mulaszthatjuk el azonban külön kiemelni, hogy a vidéken ez idén fokozottabb mértékben szándékoztunk kiállításokat rendezni, de, sajnos, a vidéki árszabálymozgalom alatt sok vidéki tagot vesztettünk s így ezen törekvésünket nem tudtunk kellően érvényesíteni, sőt megjegyezzük azt is, hogy a kiállítások rendezésére ajánkozó leveleinket a legtöbb vidéki város szaktársai válasza sem érdemesítették.

Mielőtt jelentésünket lezárnók, kötelességünknek tartjuk, hogy őszinte köszönetet mondjunk mindazoknak, kik a Szakkör és szakmánk iránt szeretetüknek valamelyest tanujelét adták és ebbeli támogató jóindulatukat kérjük a jövőre is.

Ezen jelentésünk tudomásul vételét és részünkre a felmentvény megadását kérjük.

A választmány.

Amikor az 1910. év zárszámadását előterjesztem, első sorban arra a szomorú tényre kell rámutatnom, hogy készpénz-állományunk az év elején volt 6142'78 koronáról az év végéig 422'03 koronára apadt le.

Hogy miért, azt a következőkben óhajtom megmagyarázni:

Évkönyvünk kiadása az utolsó öt esztendőben évről-évre nagyobb deficitet járt ugyan, de ennek mintegy betetőzését képezi az 1910-ikinek 5368 koronányi deficite, mely az egész évi tagdíjbevételnek közel háromnegyedrésze. Ez és ama körülmény, hogy a Grafikai Szemle is jóval többre került, mint az elmúlt esztendőkben és hogy a nyomda-változás miatt másfél évi nyomdászámlát fizettünk ki, bőven indokolja a múlt esztendei nagy deficitet. Ugyanis a Pesti könyvnyomda részvénytársaságnál egy esztendei nyomdászámllával mindig hátralékban voltunk, amint ez az elmúlt évi zármélegekből is kitűnik s ez az oka annak is, hogy a Grafikai Szemle 1909-iki és 1910-iki bevételét (hirdetésekből és előfizetésekből) csak a jövő esztendőben számolhatjuk el. Ezen bevételekre van azután félévi fizetetlen nyomdászámlla, mint teher.

Nagy mértékben hozzájárult a deficithez az is, hogy a szaktársak — különösen a nyár folyamán — nagyon lanyhán fizették tagsági díjaikat, úgy hogy az Évkönyv kiadására egyelőre még csak nem is gondolhatunk. — Igaz, hogy ha a Grafikai Szemlét a jelenlegi nivón sikerül tartanunk, feleslegessé is válik annak kiadása. Hogy a szaktársakat aztán miként kárpótoljuk ezért, az a közgyűlés, illetve az új választmány dolga lesz.

Átterve a kiadások részletezésére a lapunkra kiadott 5015'11 K-ból 3305'— K a nyomdászámlla, míg 1710'11 K-ba a mellékletek kerültek. Az Évkönyv 6370'70 K-nyi kiadása következőképpen oszlik meg: nyomdászámlla 2075 K, könyvkötő 2000 K, klisé-számlla 920'10 K, műmellékletek 743'70 K, szerkesztő tiszteletdíja 150 K, könyvdisz rajzáért 150 K, pályadíjakra 120 K, nyomtatványok és portóköltség 54'80 K, expedició 157'10 K. — Bevétel hirdetésekből 612'75 K, eladott példányokért 390 K. — Estélyekre 1614'64 K-át adtunk ki, de ezen cimen 1455'70 K bevétel is volt, úgy, hogy a négy nagyszabású estély csak 158'94 K-val terhelte meg a pénztárt. Tiszteletdíj cimen a pénztáros 340'50 K-t, a pénzbeszedők 70 K-t, a titkár 56'75 K-t, a leltárosok 56'75 K-t, a Typographia (hiv. közleményekért) 50 K-t, ujévi ajándékok 19'60 K, a Jótékonyági Kör 5 K-t kapott, míg 20 K-ért Ács Mihály síremlékét koszoruztuk meg.

Tagdíjbevételünk 1910-ben nagyot csökkent: 2142'60 K-val kevesebb mint 1909-ben volt. Különösen a nyári hónapokban csappant meg a bevétel, ami annak a jele, hogy tagjaink jórésze az estély-jegyekért tag. Erre való tekintettel az új választmány dolga lesz egy nagyobb különhajós nyári kirándulás rendezése, ami talán fellendíti a tagdíj-bevételt a nyáron is. A fővárosban a Franklin-személyzet megtartotta vezető szerepét 761'40 K-val, utána az Athenaeum következik 327, majd a Stephaneum 261, a Részvény 240'60, a Világosság 233'40, a Pallas 213'20, a Székesfővárosi 216 K-val, a többi nyomdában 200 koronán alul maradt a tagdíjbevétel. A vidéken a pécsi szaktársak vezetnek 181'20 K-val, majd Temesvár 147'60, Győr 136'80, Debrecen 133'20, Kolozsvár 132'60, Nagybecskerek 100'80 koronával. Vidéken aránytalanul nagy volt a tagdíj-bevétel csökkenése, amennyiben az 1909-iki 3064'20 K-val szemben az idén mindössze 2017'20 K folyt be.

Reméljük azonban, hogy a most folyó esztendőben a máris tapasztalható nagyobb érdeklődés nyomán emelkedni fog a tagdíjbevétel, ami sok tekintetben az ügykezelő házipénztárosoktól függ. E helyen is kérem őket, sziveskedjenek a befizetéseket úgy helyben, mint a vidéken heti 20 fillérjével is elfogadni (egy hét ugyanis a Jótékonyági Köré), mert ezzel nagyban megkönnyítik tagjainknak az illetékfizetést s így remélhetjük, hogy a hátralékok sem fognak annyira felszaporodni.

A taglétszám az év elején 11 tiszteletbeli, 1618 rendes, az év végén 13 tiszteletbeli, 1237 rendes, összesen 1250 volt.

Amidőn kérem a t. közgyűlést, hogy az ügybuzgó és lelkes házipénztárosoknak, illetve a vidéki ügyvezetőknek jegyzőkönyvi köszönetet szavazzon, egyuttal kérem részemre is megadni a felmentvényt.

Bozsik István, pénztáros.

Március 13—16-án és 20—23-án fog leperegni a hirdetések szedését tárgyaló ciklus, melynek előadói: Hock Károly, Prüner Arnold, ifj. Aigner Antal, Kizsol László, Butt-kovszky Bertalan szaktársak.

Mindezen előadásokra már most felhívjuk a szaktársak figyelmét. Kérjük és reméljük, hogy a Szakkör, de különösen az előadók fáradozását, áldozatkészségét azzal fogják méltányolni, hogy az előadásokon tömegesen vesznek részt.

Korrektori és revizori munka.

E cimen január 31-től február 8-ig a Szakkör sorozatos előadásainak keretében a Korrektor-kör tagjai által rendezett felolvasások nivós voltak miatt megérdemelték volna az élénkebb látogatottságot. Sajnálatos, hogy az egyes előadók által nagy fáradsággal készített munkát nem méltányolták megjelenésükkel leg-alább azok, akiknek az előadások szervezésében szerepük volt. Az első előadást Szilágyi József tartotta: „Vitaa helyesirási kérdések” cimen, melyben a gyakorlatban előforduló vagylagosságok helyességét vitatta, melynek kapcsán vita fejlődött ki. Utána Arányi Vilmos Kazinczy nyelvújítási törekvéseit ismertette alapos hozzáértéssel, majd Schwarz Ármin a kereskedelmi magyar nyelv magyartalanságairól értekezett, gyakorlati példával magyarázva az általa előadottak igazságát. Gondos Ignác a napilapok korrigálásával foglalkozott, a technika leírása helyett inkább a napilap-korrektorok helyzetét ismertette. Végül pedig Werth László a revizor munkáját vizsgálta, számos gyakorlati példát mutatva be.

A SZEDÉS KÖRÉBŐL.

Egy és más bizonyos szabályokról. Szabálynak vélik sokan azt, hogy egy szedésben, mely 10 sorból áll, nem lehet 6 verzál és 4 kurrent sor. Ezen állítólagos szabály pedig úgy hangzanék, hogy a verzál sorok száma nem lehet nagyobb a kurrent sorok számánál. Tudvalevő dolog, hogy ilyen „szabály” nincs, aminthogy sok más állítólagos szabály sem létezik. Németországban aránylag kevés sort szednek verzál betűkből, ami tisztán annak tulajdonítandó, hogy ott leginkább az ilyen sorok szedésére teljesen alkalmatlan fraktur jellegű betűket használnak a legtöbb nyomtatványon. Ebből kifolyólag a latin jellegű írásfajok alkalmazásánál is szivesebben szednek kurrent sorokat, ami olvashatóság szempontjából helyes, habár egyöntetűség és esztétikai szempontokból a verzál betűkből szedett sorok szebbek. Tehát, ha szabályról egyáltalában azó eshetik: bátran állíthatjuk, hogy mindent szabad, ami szép és tetszetős a szemnek, de viszont semmit sem szabad, ami ezzel ellenkezik. — A régi lipcaei szabályok szerinti szedést ma már nem tarthatjuk sem szépnek, sem logikusnak, mindazonáltal az iskolai tankönyvek címlapjait napjainkban

Perspektiva és síkábrázolás?!

is a legszivesebben ezen szabályokhoz alkalmazkodó szedésmódotban szedik, amiért nem az illető szedőszakértársainkat kell okolni, hanem inkább a maradi felfogásu megrendelőket. Egyes nyomdáknál a lipcsei szabályok szerint szedett címlapoknál a sorok és sorcsoportok közötti beosztást is szabályok szerint akarják csökköztetni. Mellékes, hogy milyen beosztást irnak elő ezek az állítólagos szabályok, de mivel az ilyen „szabályszerű beosztásu” munkák a legtöbb esetben nem a legteljesítősebbek, ajánlatos, hogy a sorokat és sorcsoportokat olyan távolságra helyezzük el egymástól, amint azt a szöveg értelme megkívánja és ahogy azt a legcsinosabbnak véljük. Stern L., Berlin.

A GÉPTEREMBŐL.

„Cromelin” néven egy berlini vegyészeti gyár újabban oly festékpótló anyagot hozott forgalomba, mely az eddig ismert hasonló anyagokkal szemben még ama előnyös tulajdonsággal is bír, hogy használata által a hengerek mosását a legminimálisabbra szoríthatjuk. — Az éjjeli vagy más szünetelések alatt a hengerek rászáradt festéket néhány cseppnyi „Cromelin” eldörzsölése által feloldjuk s 2-3 selejtpéldány lehozása után már tiszta, és egyenletes festékezással tovább nyomhatunk. Amellett a „Cromelin” használatra gazdaságos is, mert nemcsak időbeli megtakarítást jelent a mosás mellőzése, hanem a hengerek ellentálló és felhordóképességét is megővük azáltal. A festéket sem bontja meg. St.-

Gépkiallítás. J. G. Schelter & Giesche leipzigi betüöntöde és gépgyár a helybeli Goldfinger-nyomdában (Király-utca 69) gépkiallítást rendezett be. A gépkiallítás tárgyát egy Windsbraut SEIII kétfordulatu gyorsajtó és egy Phönix V téglanyomóajtó képezik. Ezen nyomógépek állandóan üzemben vannak és mindenkor megtekinthetők. — A fenti gépkiallításához hasonlóan rendezte be mintaraktárát Rockstroh & Schneider Nachf. A.-G. drezdeni gépgyár is Budapesten, Akácfa-utca 50. szám alatt, ahol a „Viktoria” téglanyomó és gyorsajtókon kívül még „Viktoria-Herkules” dombornyomó sajtók is bármikor működésben megtekinthetők.

TECHNIKAI UJÍTÁSOK

Reform autotípiáknak nevezte el a stuttgarti C. F. Staud cég az általa egy új rendszer szerint készített autotípiákat. Ezen új eljárás mellett a klisék nem pontokra, hanem vonalakra osztódnak és ezáltal a kép sokkal nyugodtabb hatású, mint az eddigi pontrendszer szerint készített klisékről nyert nyomatok. A cég körlevele szerint az új eljárás útján készült klisék tartósabbak, több nyomást bírnak el és sokkal tisztább nyomatokat is nyerhetünk róluk.

A mesterszedéssel foglalkozó szedőknek olyan iskolát kell állandóan látogatni, ahol alkalmuk nyílik a grafika szakadatlan fejlődését figyelni. Ezzel egyidejűleg azonban szükséges, hogy magukat a rajzban mentül többet gyakorolják. Hogy e tekintetben milyen módot kövessenek, attól tehetik függővé, hogy ebbeli készségük milyen mérvű. Kezdők okosan teszik, ha a rajz elsajátítása céljából *csak mint kezdők indulnak* a hosszú utra. Ebben az esetben helyes, ha szükséges témájukat a növényvilágból merítik. Különösen eleinte más egyebet ne rajzoljanak, mint a kiválasztott anyagnak konturvonallal való formai megrogzítását.

Ha eme munkájukban kellő gyakorlatra tesznek szert és magukat megerősödöttnek érzik — átmenet céljából — ecsetgyakorlatokkal foglalkozzanak, még pedig úgy, hogy mindazt, amit eddig ceruzával gyakoroltak, ezután már ecsettel végezzenek; hangsúlyozván azonban, hogy ezt már előrajzolás nélkül kell megejteni, különös sulyt helyezve a formák, alakzatok hű visszaadására. S mindezt elsajátítani, megtanulni mindnyájunknak módunkban áll. Éleslátás, értelem s a dolgok helyes megérzése kell ehhez, semmi egyéb; no, meg bizonyos kézügyesség.

Fontos azonban a ceruza és ecset helyes kezelése, és ezért erről egyet s más szükségesnek tartok elmondani. Vegyük előbb a ceruzát s mellé mindazt, ami ezzel szoros kapcsolatban van.

1. Természetes, egyenes testtartás minden feszengés nélkül képezi alapját további helyes fejlődésünknek. Ezt mindenkoron szem előtt kell tartanunk. Erről soha egy pillanatra megfedkedzünk nem szabad. 2. A rajztábla teljesen arcvonalba essen, tehát sem jobbra, sem balra tolni nem tanácsos. 3. Balkarunk leeresztve, csupán a kézfej maradhat fenn, ezzel a szükséghez képest mozoghatunk, ami azért jó, mert így a helyes testtartást könnyebben megszokjuk. 4. Jobb karunkat mindig szabadon, ugyyszólván a levegőben tartjuk, tehát sem megtámasztani, sem a táblára könyökölni nem szabad; szóval, a jobb karnak szabad mozgást kell biztosítani. Rajzolás vagy vázolás közben pedig igyekezzünk megszokni, hogy csak a jobb kar kézfeje mozogjon, tehát nem az egész kar. 5. A ceruzát a jobb kéz hüvelyk-, mutató- és középsőujjaira nyugtatva, marokra fogjuk, úgy, hogy annak vége a kis ujj felé irányuljon. Ha így előkészültünk, foghatunk a vázlatozáshoz s rögtön észre kell vennünk, hogy ilyen módon rendkívül könnyedén, szinte játszva huzzuk a vonalakat a papírra. S ez a lényeges. A vonalnak egészségesnek, lendületesnek kell lenniök s nem agyonkinzottaknak. Ilyen módon kezelve a ceruzát, sem szellemi, sem testi fáradságot nem érzünk s így időnk marad a teljes megfigyelésre is. Így látásunk is élesedik s szellemi frissességünk pedig fokozódik. Már pedig — ha már ennyire előre haladtunk — a tervezésnél erre van legnagyobb szükségünk. Ez lenne mindaz, amire a ceruza használatánál szükséges tudnunk. A többi már csak gyakorlat után jön meg.

Az ecset helyes kezelése szempontjából a következőket kívánom ismertetni:

6. Gyakorlat céljából olcsó vízfestéket (akvarell), de nagyon jó ecsetet használjunk. Elegendő, ha két darab felett rendelkezünk. Az egyiket a fekete (tus), a másikat az összes színekhez használjuk. Előrebocsátom, hogy mindkettő ruganyos legyen s ezért igen ajánlatosnak tartom, ha nyestször-ecsetet szerzünk be. Kissé drága, de igen tartós. Azután, ha a festéssel végeztünk, minden alkalommal mossuk ki, nehogy a beleszáradt festék a szőrt felmarja, miáltal azt használhatatlanná tenné. Mindezt elmondva, most már rátérhetek a festésre, helyesebben annak magyarázatára. Az akvarell-festés legfőbb és lényeges feltétele az, hogy mindig nedvesen fessünk, tehát bőséggel használjuk a vizet, hogy a ráfestés alkalmával száraz felületektől mentesek legyünk. Csakis így nyerhetünk tiszta, átmeneti színeket. Ugyancsak rendkívül óvatosan kell eljárunk a színek lerakásánál, nehogy foltok képződjenek és ezt csak úgy kerülhetjük el, ha színeinket frissen, üdén tudjuk visszaadni, tehát nemcsak gyors műveletet igényel, hanem óva-

tosságot is, amennyiben egy- és ugyanazon helyen az ecsettel kétszer átmenni nem szabad. Ebből képződnek a különféle színű foltok s ezt elkerülni csakis a fentiek szerint lehet.

Ezek után még azt említem meg, hogy ecsetgyakorlatainkat előrajzolás nélkül végezzük. Ez igen fontos azért, hogy ebbeli készségünk fokozódjék. Szóval nagy gyakorlatra van szükségünk, s éppen ez az, ami miatt jelen cikkemet is írom és már is rá kell mutatnom ama eléggé szerencsétlen törekvésre, melylyel azt célozzák, hogy mindazok, kik ma ebbeli kellő támogatás, de még inkább tudatos irányítás mellett mindközelebb juthatnának a grafika teljes megértéséhez, törekvésekben akadályoztatnak azáltal, hogy unos-untalan összefüggésbe juttatják ama rövidlátásból eredő személyi torzalkodásokat, melyeknek a tanuláshoz vagy tanulni vágyáshoz semmi közük nincsen.

Vajjon kinek az érdeke, hogy mentül képzettebbek legyünk?

Első sorban a saját érdekünk ez. Csak gondolkodjunk!

Az nem lehet fontos, hogy kitől tanulunk, de fontos az, hogy tanuljunk és jól tanuljunk. Hisz éppen mi vagyunk arra hivatottak, hogy mindazt, amit tanulunk, az összesség javára is közkinccsé tegyük.

Már pedig eme megbecsülendő törekvésben senkit megakadályozni nem szabad. Ott kell tanulnunk, ahol erre az alkalom és mód megadatott.

* * *

Ezek után: akik tanulni akarnak, saját lelkiismeretükkel jöjjenek tisztába és komolyan kérdezzék önmaguktól, vajjon tényleg tanulni kívánnak-e? Nem-e szalmaláng ebbeli vágyuk, mely lobbot vetve, utána rögtön el is alszik. Lesz-e elég kitartásuk s elég szorgalmuk? Mert ezekből bizony jókora adagra van szükség!

Lesz-e bennük elég férfias önmegtágadás az újabb és újabb nehézségek elviselésére, mit munkájuk sikertelensége esetén tapasztalnak. Vajjon lesz-e bennük elég energia, hogy újból és újból kezdjék mindazt, mit már számtalanszor helytelennek minősítettek.

Ezek azok a kérdések, melyekkel számolnunk kell akkor, amikor magunkat elhatározzuk arra, hogy tanulni akarunk és tanulni fogunk.

Ugy gondolom, röviden elmondtam mindazt, amit a rajz elsajátítását illető eme lépésünk előtt szükséges tudnunk, mégis kénytelen vagyok arra is rámutatni, a technika rohamos fejlődése rövid időn belül megtanít bennünket az önmegtágadásra és szívesen fogunk tanulni, csak hogy az életfentartáshoz és az előretörekvéshez szükséges szakképzettséggel rendelkezessünk. Mert a vaskollega mind közelebb ér hozzánk...

P. J. A.

A hirdetésszedés.

(II.) A történelmi fejlődés alapján tehát világosan áll előttünk, hogy *a hirdetés nem más, mint a kínálatnak nyomtatásban való megjelenése a nyilvánosság előtt.*

Ezen műveletnél a legválogatottabb eszközökkel kell hogy éljenek a hirdetőik és ha a járátlanok a hirdetés mikéntjében nem ismernék ki magukat, úgy hivatva van a hirdetésszedő azt legjobb tudása szerint pótolni és a hibákat helyreigazítani,

Vegyük azonban pontonként! Mi a legelemibb érdeke a hirdetőnek?

Az, hogy lehetőleg röviden ismeresse a kínálat tárgyát képezőket és ha terjengős is volna a szöveg — amelynek végigolvasására vajmi kevéssé lehet számítani a mai vágatva olvasó közönség körében —, abból a legfontosabb szövegrészek oly erősen emelkedjenek ki, hogy a szemlélő figyelmét vagy lekössék, vagy a keresőt már a rátekintés pillanatában kielégítsék és felvilágosítsák, mert az olvasóra csak így hathatunk.

Tehát a hirdetéseknel általában a legfontosabb közölni valókat kell hangsúlyoznunk a betűk fokával az egyéb szöveg rovására.

Rendes hirdetéseknel a legfontosabb közölni valók: *ki* a hirdető, *mi* a foglalkozása vagy mit kínál és végül, hogy *hol* található, vagyis hol lakik, esetleg a kínálat tárgya hol szerezhető be.

Az újvívi üdvözlő-lapokról és naptárakról. A február hó 2-án megtartott havi ülésen ifj. Aigner Antal szaktársunk tartott igen érdekes felolvasást, melyet egész terjedelmében le fogunk közölni. Sajnálatalunkra lapunk terjedelme nem engedi meg a tanulmányunk egy-egy részére való leközlését s így kénytelenek vagyunk az újvívi üdvözlő-lapok és naptárak részletes bírálatát, melyet Aigner szaktársunk felolvasásának kiegészítéseképpen volt szíves megírni — e rovat alatt közölni: ezzel elakarván kerülni az újvívi lapok bírálatának március havi számunkban való közzétételét.

Az üdvözlő-lapok felsorolását az írott betűjűekkel kezdjük, amelyeket Bárány Nándor, Fekete Géza és Szabó István II. frissességet árasztó elegáns munkái képviselik; Mitterszky József linoleumból vágott magyar motívummal díszítette lapját; a dekoratív-rajzot Kun Mihály szerepelteti szép módon kártyáján. Onálló rajzzal Dukay Károly és Fekete Béla lapjain találkozunk, míg Meszáros László és Prunner Arnold ugyanazon díszítést alkalmazták munkáikon. Magatervezte initialé, ugyazólván egyedüli díszként, egy-néhány lapon szerepel. Busay Balázs, Hock János, Jánosi Péter, Németh István és Schmidt János, továbbá a Berger és Wirth-lapnak készítője oldották meg ily módon feladatukat. Steinherz Miklós és Nyul Dezső betűöntődei dísz alkalmazása mellett alaplamez igénybevételével tervezték meg köszöntőkártyájukat. A Jókai-nyomda nyári és téli tájrészletet ábrázoló két háromszinnyomású képpel ékesítette négy oldalas újvívi reklám-körlevelét. A beküldők jórésze azonban mégis a meglévő nyomdai anyag felhasználásával kísérelte megoldani feladatát. Ifj. Aigner Antal, Hollósy János, Lengyel Sándor, Oszter Lajos, Pollák Aurél, Spitz Adolf, Spitzer János, Wanko Vilmos, továbbá Biró és Schwartz, Buschmann F. utódai és Pollák Mór üdvözlőlappalain jut kifejezésre a kész betűöntődei anyag. Róna Zs. Zaigmond háromszínű kártyája vászonra nyomódott. Külön megemlékezünk Hock Károly munkáiról, amelyeken a nyomdászember leghasználhatóbb díszítő-eleme: a vonal van érdekes módon felhasználva.

Az eddig megemlített lapok fővárosi szaktársaktól származnak. Vidéki szaktársaink szintén elegendő számú munkát küldöttek be. Dicséretes példával pécsi szaktársaink járnak elől. Nem kevesebb, mint hét lap bizonyítja életrealóságukat, szakmáseretüket. Havlicsek Henrik, Maretics József, Poludvornik Nándor és Trunkó Barnabás törekvő szaktársak a beküldők. A beérkezett többi lapok is a vidéken egyre terjedő helyes tipográfiai stílusnak a hirdetői. Kner Imre (Gyoma), Kőműves József (Magyaróvár), Lence

Antal (Trencsén), Makai Imre (Eger), Sauter Pál (Késmárk) és Somogyi Pál (Szeged) munkáin az egyszerű, diszkrét díszítési mód jut érvényre.

Külföldről gyér számmal érkeztek be a lapok. Back Armin idegenben élő magyar szaktársunktól Hamburgból hozott a posta újvívi-lapot; a távoli Finnországból pedig Granskog Emil szaktárs küldött finnnyelvű üdvözlő-kártyát. Biel svájci városból Moser Ernő, Sonderburgból (Németország) Thomsen János, Wienből Pabst János, a Graphische Revue Österreich-Ungarns szerkesztője kedveskedett lapokkal, míg az egyesületek közül a Typographische Gesellschaft Graz és a Zentralkommission der Korrektoren Deutschlands ajándékozta meg bennünket szép kártyakkal. A berlini Berthold betűöntődei cég magyar nyelvű díszes lapon, Rüger részleányáros pedig Lipcséből küldi jókívánásait.

A beérkezett naptárak legtöbbször jólesőleg látjuk az igyekezetet: megvalósítani azon elveket, melyek a naptárt célszerűvé, rendeltetésének megfelelővé teszik. Könnyen olvasható betűk és számok, a szöveg értelmes csoportosítása a kellő figyelembe részesült. A fővárosi nyomdák közül az Athenaeum gondos kezekre és kellő szakértelemre valló díszes fali naptárt, Engel S. Zsigmond előjegyzési tömbnaptárt, a Fővárosi házinyomda sok praktikus utmutatással szolgáló szép fali-és azonkívül előjegyzési naptárt, a Fővárosi nyomda rt. és a Korvin Testvérek nyomdája rajzolt betűjű és díszű háttérrel ellátott kalendáriumot, a Pesti Könyvnyomda rt. pompás fali naptárt, Révai és Salamón Helbing rajzával és a Világosság-nyomda a Munka allegóriájának dombornyomású képével díszített naptárt, végül a Wodianer F. és Fiai nyomdacég domborított betűjű előjegyzési naptárt küldött rendelőnek.

A festékgyárosok és szaküzletek okos gondolkodásra valóan sokat áldoztak naptáraikra. Beit & Co. hamburgi festékgyáros hangulatos svájci tájjal díszítette írompappás naptárát; hasonló írompappás naptárral kedveskedett Gleitsmann E. T. festégyár is. Berger és Wirth festékgyáros cég magához méltóan mindjárt három naptárt: Földes elmés rajzával ékesített előjegyzési, továbbá egy teljesen felszerelt írompappás és végül egy fali tömbnaptárt adott ki; a Chr. Hostmann-Steinberg-féle festégyárak művészi kivitelű naptárakban szebbnél-szebb lapokon mutatják be festékeiket; Lorilleux Ch. és Társa fali naptáráról a szépen rajzolt szövegbetűk és egy gyönyörű színnyomású kép ötlenek szemünkbe (kár, hogy ehhez az előkelő kerethez egy silánykiállítású blokkot biggyesztettek). Josef Anger & Söhne, Wien, előjegyzéses tömbnaptára és a frankfurti Flinsch betűöntődének az ózsiszes német államok címereinek színes kivitelű ábrázolásával díszített fali naptára egészítik ki gyűjteményünket.

Ezt a három legfontosabb részt különösen ki kell „emelni” a hirdetési szöveg közül és soha sem szabad úgy eljárni, hogy minden egyéb közölni valót háttérbe szorítva *csak a hirdető* — talán egészen ismeretlen — *nevét* toljuk előtérbe (lásd a „Magyarozó példák” című mellékleten az 1. példát), gondolván, ha valaki kíváncsi arra, hogy Schlieszer Nándor mit hirdet, az úgy is el fogja olvasni a név után következő szöveget. Nem igen hiszem, hogy az olvasók közül bárki is kíváncsi volna Schlieszer Nándor nevére és még kevésbé hiszem, hogy ilyen intenciók vezérelték volna a hirdetőt. Azért józan észszel feltehetjük, hogy ha valakinek szüksége van valamire és a beszerzési források felkutatása szempontjából böngész a hirdetési rovatokat: nem neveket, hanem *árumegjelöléseket és címeket* fog keresni.

Elvitathatlan ugyan, hogy az üzletemberre nézve fontos, hogy a neve is bevezettség a vásárló közönség körébe és ismertté tétessék, de e cél érdekében nem szabad háttérbe szorítani a tulajdonképpeni célt, amiért hirdet: az áru ajánlást, megjelölést. E kettős célnak az olyan hirdetések felelnek meg a legjobban, amelyeket kíséretű ábrákkal látnak el. E célt szolgálják részben Angyal Imre (2. példa) és a Butorcarnok Szövetkezet (3. példa) hirdetései is (de még mindig nem egészen helyesen), mert első rátekintésre leolvashatjuk *ki* vagy *mi* az illető hirdető és hogy *mit* hirdet, mert az ábra erről azonnal felvilágosít. Azonban a harmadik fontos közölni való, hogy *hol* található (lakcím) teljesen el van dugva a sorok között és ezen szempontból említett hirdetések kifogás alá esnek.

Leipnik A. hirdetése (4. példa) azonban ezen szempontból — mondhatjuk — teljesen kifogástalan, mert az első rápillantásra azonnal tájékozott afelel, hogy *ki* a hirdető, *mit* hirdet és *hol* található.

E szempontból itélve a hirdetések, sokkal célravezetőbbek azok, melyek kevés szöveghez mellett szinte kizárólag csakis e három legfontosabb dolog közlésére szorítkoznak (lásd az 5. és 6. példát).

De a hirdetésszedő legfőbb erénye az alkalmazkodási képesség és így nem gondolhat arra, hogy ezen módszert ajánlja majd a hirdetőnek, hanem azoknak benyújtott hirdetési szövegeit oly módon kell csoportosítania a rendelkezésére álló felületen, illetve téren, hogy a fő „slágerek” teljesen szabadon érvényesülhessenek!

Tehát nem elég az, hogy a *ki*, *mi* és *hol* elvével élve a legfontosabb közölni valókat a többi szöveggel szemben erősen feltüntetessük, hanem sorokban úgy csoportosítsuk azokat, hogy teljesen külön állva, már a térbeli elválasztásoknál fogva is érvényesüljenek.

Mert a hirdetésekben a szöveg erős fekete foltjai között egy-egy jól alkalmazott fehér folt (üresség) hatása elmaradhatatlan, nem is szólva arról, hogy az ilyen hirdetés feltűnése mellett még esztétikai hatást is szolgál. (Lásd a 7. és 8. példát.)

Ha azonban a hirdetési szövegben már egyes dolgokat a betűk fokával nagyobb mértékben hangsúlyoztunk és ebből kifolyólag az amugy is kis térből oly jelentékeny részt veszítettünk, hogy a további fontos részeket már fokban oly erős betűkből nem szedhetjük, úgy gondoskodnunk kell a sorcsoportosításoknál eszközölhető ürességekről, hogy az erős fekete foltot képező fősoroknak (majoritás) egy ellentétje támadjon a fehér mezőben alkalmazott szövegrész (minoritás) által. (Lásd a 9. és 10. példát.)

Ez áll fokozottabb mértékben a „negatív” hirdetésekre (11. példa), hol a nagy tömegben levő fekete folt igen feltűnőleg hat és mégis a sorok jobban érvényesülnek, mintha ugyan olyan foku betűk fehér alapon feketével nyomtattatnának. Azért igen üdvös a hirdetésoldalakat ilyen negatív hirdetésekkel élénkíteni, mert így a mellette levő silányabb hirdetések is kellőleg érvényesülnek.

Összegezzünk és így megállapíthatjuk, hogy a rendes hirdetések sikere a hangsúlyozandóknak szerencsés megválasztásától és azoknak az alárendelt fontosságúakkal szemben való betűfokbani fölényben tartásától függ. A kiválasztott sorokat jól és lehető tömören csoportosítsuk és a már előzőleg jól megosztott térben úgy helyezzük el, hogy a sorokképezte foltok is hangsúlyozzák azokat a vonalhatókat, melyeket a tér megosztása támaszt.

A hirdetések disztizését lehetőleg korlátozzuk és elégedjünk meg a sima vonalakkal vagy erős és markáns kockadiszekkel. Törekedjünk mindenhol és mindenkor a nemes egyszerűségre, mert a túltömöttség — izléstelenység . . .

Ezért sokkal kellemesebben hat a Stempel-féle hirdetés (12. példa), melynél a jó tereosztás teljes szépségében érvényesül, mert nem teszi zavarossá sok felesleges disz, mely a Berthold-féle hirdetésen (13. példa) szinte tobzódik és a sűrű rajz teljesen megsemmisíti a B és H betűket s önkéntelenül is Erthold-öt olvasunk. (Folytatjuk.)

Hogyan lehet és kell a gépmesternek a mesterszedővel együtt dolgoznia?

(II.) A mesterszedő és gépmester harmonikus együttműködésének egyik feltétele az is, hogy a tudásirigységet félretéve, állandóan együtt tanulmányozzák a modern nyomtatványokat, főként pedig a szaklapokat és azok mellékleteit. A mellékletekből nyert gyűjteményt munkáiknál gyakran felhasználhatják; ilyen esetben azonban ügyeljenek, hogy a mintát vagy hűen, vagy pedig észszerűen, helyesen utánozzák, illetőleg módosítsák. Nem szégyen egy jó, kifogástalan munkát utánozni; mert tudjuk, hogy a szaklapok mellékletei azt a célt szolgálják, hogy azokat tanulmányozzuk és munkálkodásunknál utmutatóul felhasználhassuk. Az eredetiség hajhászása nem mindig jár eredménnyel és hagyjuk ezt olyanoknak, akiket erre a célra alkalmaznak az egyes nagyobb nyomdák, akiket azért meg is fizetnek. Ezen sorok azonban ne szolgáljanak okul egynemely szaktársnak arra, hogy jót és rosszat egyaránt mindenkor szolgálilag utánozzon. Legyen mindegyikben meg az eredetiség iránti törekvés addig a határig, míg ez úgy a nyomdára, mint magára a munkára és munkásra gazdasági előnnyel jár.

Szükséges, hogy a mesterszedő a vele dolgozó gépmesterrel együtt tanulmányozzanak egy a nyomdászoknak vagy a nyomdászat szempontjából megírt szintant. Szintan, helyesebben szintanok ismerete egyenlő a legtöbb esetben való helyes szinezéssel. Ilyen közös tanulmányoknak ajánlott szintanok: Hoffmann, Ehlert, Mäser, Berger, Reich németben, Zsitvay, Taffener, Fuchs és legutóbb a „Gépterem” című szakkönyvben megjelent, Muhits Sándor tanár által megírt magyar szakművek. A Mäser szintanától, mint eredetitől sokban eltérő, valamint külön lenyomatban a Kner Imre által kiadott és az Évkönyv 1908. évfolyamában is megjelent dolgozat a németül nem tudó szaktársaknak ajánlatos. Legmelegebben azonban Muhits tanár által megírt szintant ajánlom szaktársainknak közös tanulmányul.

Az akcidensmunkák készítésénél az együtt való munkálkodás akkor válik szükségessé, amikor a szedő a kiszedendő munka vázlatát készíti. Ilyenkor kell a mesterszedőnek a munka, a gépmester és az üzlet érdekében megkérdezni az illetékes tényezőtől, hogy a munka milyen papírra lesz nyomva. Szükséges ez azért, mert például a kétszer enyvezett vagy keményebb és recézett papirokon a finomabb vágású betűk, a kartonoknál és egyéb merev papirminőségeknél a kopott betűk az egyenetlés alkalmával sok gondot és nagy munkát okoznak a gépmesternek. A mesterszedőnek tehát arra kell törekedni, hogy a betűfajt mindig a papír minőségéhez képest válassza meg. A puhább minőségű papiroknál a keskenyvágású betűket ne alkalmazzuk, mert a puhább minőségű papír többnyire kopik és nagy felszívóképessége folytán a formát sok festékkel kell nyomni, ami a betűk korai megelését okozza.

A vázlat, amennyiben lehetséges, eredeti papíron készitendő. A szinezésnél a papír színét kell vezérszínnek venni, amelyikhez a többi színnek alkalmazkodni kell. Természetes, hogy a színek megállapításánál első sorban a megrendelő kívánságait és izlését kell tekintetbe venni, de ha a rendelő a nyomtatvány szinezésének megállapítását a nyomdára bizza: úgy a mesterszedőn és a gépmesteren a sor, hogy

Külön említjük meg a nyolcadik évfolyamában lévő Rexhäusers Deutscher Buchdrucker - Kalender című zsebnaptárt, melyet kiadója: A. Günther, Lipsceből küldött be szivélyes módon. Röviden csak annyit jegyzünk meg e könyvről, hogy tartalmának rendkívüli gazdagsága, valamint technikai kiállítása miatt egy elsőrendű, tökéletes, modern tipografiai munka, mely dicséretére válik egy kiadójának, mint a német könyvnyomtatásnak.

Rövid szemlénk befejezéséhez érve, magyar naptárproduktumaink egy kimagasló példányának méltóságával zárjuk le ismertetésünket. A Hornyánszky Viktor-féle udvari könyvnyomda, mint azt az utóbbi években rendszeresen, az idén is megörvendeztette a nyomdászvilágot notesalaku zsebnaptárával. Megszoktuk már, hogy e naptárak megelapetést hozzanak évről-évre. Az idei ugyszólván felülmutta a várakozást. A finom ízlésű Bárány szaktársunk mesteri kezénymával találkoznak lapjain, az ő nagy grafikai tudása nyilatkozik meg az egész könyvön, mely külső-belső kiállításával egyaránt rászolgál arra, hogy a modern magyar könyvnyomtatási termékek legjava közé soroljuk. Dicséret érte a kiadó nyomdásznak, akinek szép példáját bár követnénk mennél többen könyvnyomtatóink közül. Eredményét ők maguk, de meg a magyar könyvnyomtatás is látna, amely bizony még nagyon rászorul mecenásokra. Ifj. Aigner Antal.

Nyomdatulajdonosok Évkönyve. Érdeklődéssel vártuk ezen kis művet, mert méltán remeltük, hogy egyike lesz a vidéki nagyobbszabású nyomdatermékek legkiválóbbjainak. Azonban reményeink nem teljesültek teljes mértékben. A könyv köntösét szemlélve, sehogyszem tudjuk megérteni azt, hogy egy szerfelett komoly szakmunkán mit keres a három, egy szál ingben tancoló női alak. Ezen dombornyomás — mely egyébként szépen sikerült — erős aranyfoltja teljesen elnyomja az alul — vékony grotesk írásból — odanyomtatott címet. A könyv külseje inkább rávall egy „a serdültebb leányok számára” kiadott mesekönyvre, mint szakmunkára. Az Évkönyv cikkeinek sima szedése elég jó, leszámítva a fejléceket, melyek bizony már nem e korba valók. A szövegoldalok sarkában elhelyezett hirdetések egyrésze bizony szintén nem a legkifogástalanabb és ezekre különben is azt jegyezzük meg, hogy az oldal egységes, szép hatása érdekében kívánatos, hogy az ily szövegoldalra kerülő hirdetések a szövegbetűből szedessenek a disztizésük is a legminimálisabb legyen. E könyvben azonban látunk erős, fekete disztizító darabokkal bekeretezett és ugyancsak erős írásfajkból szedett hirdetéseket, amelyek egyes oldalakon nagyon brutálisan hatnak a szemlélőre. Az oldalhirdetések szedése már kifogástalanabb, bár egyeseknél sok a diszt, sok a lenia, ami zavarólag hat a szemlélőre és

megnehezíti a gyors tájékozódást. Mellékleteinek nagy része — el kell ismernünk — kifogástalan és a mellékleteken látjuk, hogy a vidéken is kezd talajt kapni az egyszerűsége való nemes törekvés és éppen azért csodálkozunk azon, hogy a hirdetéseknel is miért nem követték azt a szedéstechnikai irányt. A mellékletek színezéséről azonban nem állíthatjuk, hogy teljesen kifogástalan, vannak egyes mellékletek, melyeknek színeit tompítani vagy enyhíteni kellett volna.

A **Pátia-nyomda** személyzetének báljára egy rendkívül kedves és nemesen egyszerű meghívóval invitálták meg a mulatni vágyókat. A meghívó címlapjának egyszerű, de jól megazedett sorait sárga alaponyomatra nyomták, melyből fehér domborodik ki egy Gutenberg mellkép. A dombornyomás kitűnően sikerült. A tulajdonképpeni meghívót három lapra nyomták; a szedés: egyszerű, sima sorok garmond és petit széles kolonialból; a diszités is a lehető legegyszerűbb: egy függőlegesen végigfutó vastag, piros színben nyomolt vonal. Az egész meghívó minden egyszerűsége mellett sokkal jobb hatást ért el, mint a néha napjaink még most is megjelenő, léniákból és korszadarabokból felépített vonalkombinációs műretek.

SZAKIRODALOM.

Kereskedelmi nyomtatványok címen Gondos Ignác szaklársunk szakkönyvet ohajt kiadni. A könyv célja, hogy a kereskedelmi nyomtatványok szedésénél napjainkban tapasztalható bizonytalan tapogatózást és kísérletezést megszüntesse és a vidéki és kisebb nyomdában dolgozók részére utmutatásul szolgáljon a kisebb kereskedelmi nyomtatványok modern kivitelére. A 7—8 ívre terjedő nyolcadretű munka külön-külön tárgyalni fogja a levélpapírt, borítékot, memorandumot, cégkártyát stb. és minden fejezethez több színes kivitelű melléklet is lesz csatolva, melyek mindegyike a legkisebb nyomdában is előállítható. A szakkönyv ára fűzve 1 koronában, vászonba kötve 150 koronában van megállapítva. Megrendeléseket a szerzőhöz (VI, Szondy-utca 79) vagy a Szakkör pénztárosához kell intézni.

Nyomdatulajdonosok Évkönyve. Szerkesztette Molnár Mór. Érdeklődéssel forgatjuk ezen művet, melyet szerkesztője a magyar nyomdatulajdonosoknak szánt a bár nem sorolhatjuk a hézagpótló művek közé, elolvasása után megállapíthatjuk, hogy néhány cikkének nemcsak a főnökök, de az alkalmazottak is hasznát vehetik. Lapunk e rovata alatt csupán a szellemi részszel ohajtunk foglalkozni, míg magának a könyvnek technikai kiállításával a „Beküldötték” című rovatunkban foglalkozunk bővebben. Az évkönyv cikkeinek egy része a nyomdatulajdonosok érdekeivel összefüggő szer-

tanulmányaikat és a gyakorlatban szerzett tapasztalataikat, izlésüket helyes mértékben érvényesítsék.

A színezés megállapításánál tekintetbe kell venni a nyomtatvány tartalmát, célját, mert tudjuk, hogy egészen más színezést igényel egy komoly, tudományos tárgyú könyvboríték, mint egy feltűnni akaró pikáns füzetecske borító lapja; más a színezése egy körlevélnek, cégkártyának, és teljesen más színeket kell alkalmaznunk például egy falragasz nyomtatásánál.

Ha egy szelid és nyugodt eleganciával hatni akaró kereskedelmi nyomtatványról van szó, úgy például kék vagy kékes papíron a papírszinnél néhány árnyalattal erősebb kék színnel is elérjük a kívánt hatást, ugyszintén a zöldes papíron a zöddel, a violán violával, a sárgás színűn a barnával, sötét zölddel vagy sötét kékekkel.

A szürkés árnyalatu papíron pedig a hidegebb színek érvényesülnek, ilyenek: például a kék, zöld, viola, sötétbarna és a szürke. A melegebb színek szürke papíron nyugtalan hatást eredményeznek.

Az ilyen színezési módszert azonban csak az egyszínű nyomtatványoknál lehet alkalmazni, melyeknél a papír színét második, illetőleg első színnek kell venni, amelyhez a második (nyomandó) színnek alkalmazkodni kell.

A két és ennél is többszínű nyomtatvány színezésének megállapításánál úgy a mesterszedőnek, mint a gépmesternek jó előre tisztában kell lenni a munka célja felől, hogy a színezést ennek megfelelően határozassák meg.

Ha a mesterszedő és a gépmester egy, a nyomdászat szempontjából megírt szintant tanulmányoztak, úgy ritkán lesz szükségük az időt rabló, ideggyilkoló próbanyomásokra. hanem ecset és vízfestékek alkalmazásával, sőt ha némi tapasztalatokkal rendelkeznek, e nélkül is eredményes munkát fognak végezni.

Vannak azonban esetek, amikor a megrendelőre való tekintettel is szükséges a próbanyomatok készítése. Ilyen esetben a próbalevonatokat kézi sajtón — feltéve, hogy ilyennel rendelkezik a nyomda — készítsük, egyrészt azért, mert könnyebben és jobban végezhetjük el, mint gyors- vagy tégelyes sajtóban és gondos munkával ugyanazt az eredményt tudjuk elérni, amilyent egy jól-rosszul sikerült géplevonattal, másrészt gazdasági okokból is ajánlatos a kézi sajtón előállítani a próbanyomatokat, mert hiszen a gyorsajtok teremtik elő a nyomdák mindennapi hasznát, tehát indokolatlan azoknak termelését holmi próbanyomatokkal akadályozni.

E cikk keretében a színek alkalmazásáról is kell egyet-mást elmondani, bár ez nem tartozik szorosan a gépmester és mesterszedő együttműködésének tárgyához, de annak ismerete nagyban hozzájárul ahhoz, hogy az együtt való munkálkodás megkönnyíthessék, annál is inkább, mivel éppen ezen a téren tapasztalunk a legtöbb félreértésből származó hibát.

Ismétlem, amit már fentebb is említettem, hogy az egymást megérteni akaró szedőnek és gépmesternek feltétlenül szükségük van, miszerint egy közös forrásból, egy szintanból merítsék ebbeli tudásukat.

E tárgyról különben sohasem lehet eleget irni, eleget tanulni, mert ez a végtelenségig mindig újabb és újabb szempontokat, előnyös változásokat fog előidézni, sokszor az előbbi tanulmányok rovására, sok esetben pedig a már meglevő és ismert tananyag kiegészítésére.

A színek összeállítását — grafikai szempontból — három csoportra szokás osztani és pedig:

Az első csoportba tartoznak az egymást kiegészítő (komplementär) színekből történt színösszetételek.

A második csoportba soroljuk azon színösszetételeket, melyek egy alap- és egy megállapított vezérszínből indulnak ki és lesznek egymás mellé vagy egymásra nyomva. Ezen egy alapszínű munkák egy színnek különböző mélységű árnyalatait és kisebb-nagyobb arányu törését és felületi elhelyezését tartalmazzák.

Végül a harmadik csoportba tartoznak azon színösszeállítások, melyek a fenti kétféle színösszeállítás lehetőségeit magukban foglalják és vagy az első, vagy a második csoport felé hajlanak és inkább csak

kiegészítésképen — a nagyobb hatás elérésére vagy fordítva, a tulságosan előtérbe nyomuló részletek visszanyomására, kiegyenlítésére — alkalmaztatnak.

Azon régi felfogás, mely szerint a nyomtatványok szinezésénél a három alapszint egyforma árnyalati és felületi mértékben kell alkalmazni, ma már nem bír érvénnyel, de e felfogás betartása sokszor lehetetlen is volna.

A nyomtatványok szinezése egyrészt a gyakorlati lehetőségeknek, másrészt a nyomtatvány céljának, a rendelő vagy más „felsőbb fórum” ízlésének van alávetve és ezen kívánalmak és szükségszerűségek betartása a fenti szabályt illuzóriussá teszik.

Tény, hogy az egyforma mértékű alapszín-felosztásokkal kellemes hatást tudunk elérni, ha a színek elhelyezése és az árnyalatok mélysége a felülettel összhangban van, de miként a szemnek kellemetlen a szélsőségbe vitt színellentétek alkalmazása, éppoly kellemetlen az egymással nem egyező szín egymás mellett való alkalmazása, feltéve, hogy ezen diszharmonia egy harmadik neutrális szín alkalmazásával nem lett eltompítva.

(Folytatjuk.)

Ujévi üdvözlő-lapokról és naptárakról.

A Szakkör választmányának megbízásából ifj. Aigner Antal szakértársunk február 2-án kiállítást rendezett a hozzánk beküldött ujévi üdvözlő-lapokból és naptárakból és ez alkalommal felolvasta tanulmányát, melyet alább teljes egészében közlünk:

Karácsony után, ujesztendő táján érdeklődéssel várjuk a napi postát. Ez időtájt kerülnek szétküldésre a vérbeli nyomdászember ingyencségei: az ujévi köszöntő-lapok, melyek után az érdeklődés könnyen érthető. Valahány lap: annyiféle egyéni munka; mindenike egy-egy tükörcsüveg készítője egyéniségének. E lapokon tisztán, teljes mivoltában domborodhat ki a nyomdászember lelkülete — változatlanul kifejezésre juthat gondolkodásmódja — és korlátlanul megjelentetheti munkáján mindama finomságokat, melyek együttvéve az ő egyéni stílusát képezik. Nem szólhat bele a fölülről jövő fontoskodás és nem árthatja magát bele felforgató módon a megrendelő. Függetlenül csaponghat fantáziánk; nem emelhet korlátokat néki a hozzá nem értés vagy a mindent az anyagiasság szemüvegén át néző üzletember. És ebben rejlik az ujévi köszöntő-lap varázsa, ez teszi kedvessé előttünk s ez adja meg értékét.

Van azonban még egy körülmény, amely növeli becsét e lapoknak, s ez az, hogy apró hirmondói az uralkodó ízlésnek, egyes mozaikdarabjai a könyvnyomtató-művészetben az időtájt divatos kifejező módoknak. Olyan a szerepük, mint a méteres olajfestmények mellett lógó kicsiny pastellrajz: arányaikban bár roppant eltérő e két műtárgy, mégis, a kifejezés mikéntjében egyazon művészeti irányt képviselhetnek. Ezt a tételt az üdvözlő-lapok kapcsán vonatkozásba hozhatjuk a könyvnyomtatással is. E nyomdászember keze alól sok fáradsággal, hosszú idők múltán elkészült könyvnyomtatói remek mellett a pastell szerepét viszi az ujévi lap: igénytelensége mellett is magán viseli a modern könyvnyomtatói stílus bélyegét. S amint az óriási festmény és kicsiny pastell között sok esetben csak anyagi különbözet van, művészi értékük azonban egy: éppen úgy a kicsiny üdvözlő-lap is egy befejezett, korrekt tipografiai munka lehet.

De még egy fontosságot tulajdoníthatunk e lapoknak. Mint minden korrekt tipografiai termék, úgy e lapok is fejlesztői lehetnek a közízlésnek; mint a mának, a legfrissebbnek, a legmodernebb felfogásnak a hirdetői, új köntösükben e modern ízlés szószólói lesznek mindenütt, ahová eljutnak. S eme szerepükben igen hálás munkát végezhetnek. Nap-nap után tapasztaljuk ugyanis, hogy a könyvnyomtató sok évi tapasztalata, hangyamód gyűjtött szakismerete és pallérozott ízlése nem talál méltánylásra a megrendelőnél, aki képes nagy gondtal, körültekintéssel és helyes tipografiai érzéssel felépített munkáját, csak azért, mert eltérő az ősi felfogástól, lerombolni. Teszi ezt pedig a legtöbb esetben az ő üzleti érdeke megvédésének a hangoztatásával.

vezetési ügyeket tárgyal, más részre pedig a hazai nyomdaipar fejlettségéről, haladásáról számol be és ezenkívül találunk közleményeket, melyek üzleti ismereteket tartalmaznak és megtaláljuk a könyvben a nyomdák statisztikáját és az ár-szabályokat is. A mű előszavát Gelléri Mór, az országos iparegyesület titkára írta, meleg szavakkal ajánlván a könyvet a főnökök párlófogásába. Ezután következik Molnár Mór rövid értekezése, melyben rámutat a magyar nyomdaipar mai nehéz helyzetére, melybe a nyomdák gombamódra való szaporodása folytán keletkezett tiztességtelen versengés sodorta. Rendezett állapotok teremtéséért a főnökök tevékeny közösi és érélyes működésétől reméli. A következő cikkben Láng József ismerteti a VNYOSZ új — kerületi központok alapján álló — szervezetiét, röviden ismertetvén annak feladatait. Kertész Árpád a fővárosi és vidéki nyomdatulajdonosok együttműködéséről cikkez. Augenföld M. Miksa rövid cikkekésében a kereskedelmi ismeretek elsajátításának fontosságára utal. Földvári Mihály pedig a nyomdaipar és a sajtószabadság egymáshoz való viszonyának mértékelésével igyekszik megdönteni azon felfogást, mely szerint a nyomdaiparnak kepesítéshez való kötése a sajtószabadságra nézve veszedelmes volna. A sokszorosító ipar és a megrendelő viszonyáról Radnai Mihály szakértársunk értekezik néhány megazivleendő tanácsot adván egy a megrendelőnek, mint a szakmabelieknek. — A könyv egyöntetű elkészítéséről Somos Árpád irt egy rövidebb cikket. Ez különben az Évkönyv egyetlen szaktechnikai értekezése és nagy sajnálatunkra, ez nem eléggé kimerítő. A vidéki nyomdaipar fejlődéséről Gondos Ignác szakértársunk foglalkozik. A normal-tarifának a vidéken való létrehozását Rubin Sándor sürgeti, ismertetvén annak előnyeit. — Ezután következik a VNYOSZ által 1904-ben a kormányhoz beterjesztett, de még mai napig is válasz nélkül maradt és az állami nyomtatványok előállításának decentralizálását követelő beadvány szövege. A nyomdaipar a külföldön gyűjtőcím alatt Horvátország, Ausztria, Bécs, Szerbia, Luxemburg, Bulgária és Svájc nyomdaipari viszonyairól találunk rövid jelentéseket. Ezen cikkeken kívül a papirkezelés módjairól, a papír formátumokról, kilövési módokról, nyomtatványkiadásáról és végül megtaláljuk a vidéki és fővárosi nyomdák statisztikáját, valamint a most érvényben levő ár-szabályokat is. Amint a fentiekből is látható, elég tartalmas a Nyomdatulajdonosok Évkönyvének első köteté, amely ugy látszik a főnököknél fogja betölteni azt a szerepet, amelyet a szakmunkásoknál a Nyomdász Évkönyv és Utikalauz. — Az Évkönyv kapható 3 K-ért a „Nyomdaipar Magyarországon” kiadóhivatalnál, Szegszárd.

KORREKTORI ROVAT.

A korrektor öt parancsolata a — szedőnek. 1. A korrektornak szánt kefelenyomatok olyan olvashatók legyenek, mintha azokat neked kellene olvasnod. — 2. A hasáb- és oldal-lenyomatoknál megfelelő széles szél hagyandó, mert nem minden hasábot szednek hibátlanul. — 3. A még nedves kefelenyomatot ne tedd hátoldalával a kéziratra, mert ezáltal igen gyakran és nagyon könnyen szétfolyik a tinta és a szép kézirat holmi folttá változik át. — 4. Ha sok kéziratlapocskád van, mint például apróhirdetéseknél és könyvjegyzék-szedésénél, úgy rakd őket szépen egymásután következő sorba, amint szedted és kefelenyomaton láthatók. — 5. Gondold meg, hogy korrektor szaktársadnak sok szedő munkájával van dolga és ne hidd, hogy a korrektorasztal személtelarakodóhely. *Németből Sch. A.*

A PAPIRSZAKMÁBÓL.

A japáni kereskedelmi miniszter jelentése szerint Japán 18.000 yen értékű papírt termel évenként, melynek értékesítése napról-napra nagyobb gondot okoz a papírgyárosoknak. A növekvő európai konkurenciával szemben legalkalmasabb eszköznek találják a közönséges minőségű papírok árának leszállítását. Ehhez mindenképp szükséges, hogy a gyakrabban használt papírok előállításához ne használjanak drága nyersanyagot, mint eddig, hanem közönséges faanyagot. Továbbá az eddigi kézi munka helyett gépek segítségével csökkentse a termelési költségeket. E cél eléréséhez szükséges volna, hogy az állam támogatásával a papírgyárosok szövetszessenek, akik a gépeket közös költségen és közös használatra beszereznék. A különleges japán rajzpapírok, melyek közül a „Tochahami” és „Tenzucho” a legkiválóbbak, első sorban Kínában hódítanak piacot, mivel ezen papírok a kínaiaké minőség és olcsóság tekintetében messze felülmúlják. A kivitt Európába és Amerikába jelenleg egyetlen cég monopolizálja.

Felbert Gyula a theresienthali papírgyár raktára és magyarországi képviselője, raktáron tart rendkívül nagyválasztékú nyomó, középanyag, famentes és amerikai illusztrációs műnyomópapírjait, ugyazintén legfinomabb színes borítékpapírjait, duplexet és kartonjait.

VIDÉKI HIREK.

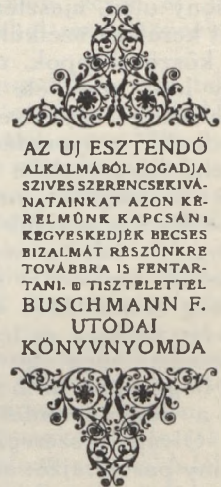
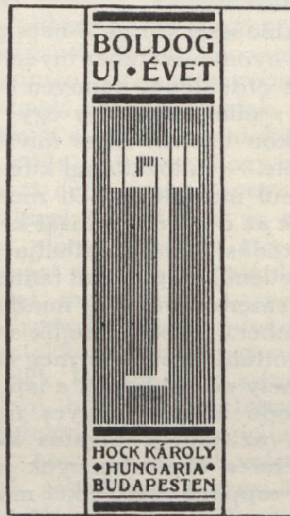
Nyomtatvány-kiállítás Győrött. A Szakkör február hó 19-én igen szépen sikerült nyomtatvány-kiállítást rendezett Győrött a megyeháza dísztermében. Ez alkalommal kiállításra kerültek a Világosság, Korvin Testvérek, Kun Mihály, valamint egyéni vidéki nyomda munkái, ugyazintén az Utikalauz címlapja és a szakköri tagsági-jegy pályázatokon résztvevő munkák és az új-

Mi tudjuk azonban legjobban, hogy ez az érvelés hamis s hogy e kifogásolt dolgok csak a megrendelő szűk látókörére, kevés intelligenciájára és a legelemibb szépérzék hiányára vezethetők vissza. Hiába beszélünk a megváltozott izlésről, helyesebb, célszerűbb irányzatról, ami végeredményében a megrendelő intencióit szolgálja: hiába minden ékesszólás, nem fogjuk meggyőzni. Az ő számára meg sem született Morris, nem hogy elveit elfogadná; az új iparművészeti áramlatok nem jártak átalakító hatással izlésére... Magunk előtt látjuk egy új irányzatnak a kialakulását; érdeklődéssel nézzük fejlődését, átérezzük helyességét, örömmel látjuk általa a művészetnek bekapcsolását a nyomdászattechnikába: és mikor gyakorlati kivitelére kerülne a sor, — szemben találja magát a közönség maradi felfogásával. De még magunk

◆ Az új évben a legjobb kívánásait küldi ◆

◆ Fekete Béla Károlyi-nyomda Budapestén ◆

között is vannak sokan, kiknek megszokott formaelemei közé nem tud hamarosan beleilleszkedni a modern munkák egynémelyikének stílusa. S bár az újkori művészet mindenütt körülvesz bennünket, megnyilvánulásával mindenütt találkozunk: mégis a modern elvek iránt sokan vagyunk érzéketlenek. És vannak olyanok is, akik a modernség szépségeit elismerik ugyan: a nyomtatványokon felcsillámló újdonság azonban mégis idegenül hat rájuk.

Arra jók tehát az ujévi lapok, hogy szertevigyék az üzleti világ legszelebb rétegebe az új irány felfogásait, megkedveltetve a megváltozott izlés szépségeit, megismertetve annak célszerűségét. Ezáltal apránként lerombolja a száraz üzleti, konzervatív stílust és sietteti azt az időt, midőn a modern nyomdászati izlés a megrendelőnél teljes megértésre fog találni.

Azért tehát általánosabbá kellene tennünk az ujévi lapok szétküldésének szép szokását. Legyen az esztendő fordulása nekünk olyan alkalom, mint német kollegáinknak a János-nap. Gutenberg népnapja minden esztendőben bőségesen gazdagítja a szép könyvnyomdai

munkák számát. De az új esztendő elérkezte is kiváltja belőlük a szakma iránti szeretetük megnyilvánulását. Nagynémetország sok-sok helyi szakegyesülete hivatalosan is kiad újévi üdvözlő-lapot s hogy erre milyen gondot helyeznek, kitűnik abból, hogy ezen egyesületek legtöbbje pályázatot ír ki az illető város szaktársai között. Dicséretes példaként, okulásul állítom e tényt magyar könyvnyomtatóink elé. A német kollega minden alkalmat, így az esztendő fordulását is felhasználja arra, hogy magát a továbbképzésre serkentse és ezzel egy lépéssel előre vigye a könyvnyomtatást. Az ő közmondásossá vált egyesületi, tömörülési ösztönük rávezeti őket a módokra is, amelyekkel a tömörülés gondolatát folyton éleszthetik. Ezen módok egyike: a szakma szeretetének, az iránta való érdeklődésnek újra

**Boldog újévet kíván.
Jakobo Gáza.**

**B
U
É
K
LENGYEL
SÁNDOR
BUDAPEST
1
9
1
1**

**BOLDG
ÚJÉVETI
KIVÁN
BERÁNY
SÁNDOR**

meg újra tápot adni, amit többek közt pályázatok kiírásával is elérnek. Mondom, érdemes figyelmünkre az ő példájuk, — követve pedig, csak hasznát látnánk.

Végül nézzük az újévi lapok szétküldésének szokását erkölcsi oldaláról is. A szaktársi szeretetnek, országhatárokat tulszárnyaló szaktársi összetartozandóság érzésének elmés éltetőjét látom e lapokban. Közélettel hozza az embereket a világ nagy nyomdásztársadalmában, felkölti és évről-évre megújítja az érdeklődést egyes országok könyvnyomtatói között. Ha kezünkbe vesszük azt az igénytelen kartonlapot, amelyen a messze Észak: Finnország egy nyomdása küldi hozzánk üdvözlését, bizonyos megilletődés vesz erőt rajtuk. Feljúl emlékeztünkben mindaz, amit e sorsüldözött néppel vonatkozásban tudunk. S hogy így magára irányítja figyelmünket, gondolkodni készíttet, ezáltal megszólaltatva bennünk a nemesebb, másokért hevülő érzés hurjait. Szóval: én a szaktársi szeretet és megbecsülés egyik külső jelének is tartom az újévi lapot és már ezért is érdemesse teszi magát arra, hogy szokása fenmaradjon. (Folytatjuk).

évi üdvözlő-lapok; ezeken kívül egy caomó színnyomat is lett kiállítva. A kiállítást a győri szaktársak dalárdájának énekével nyitották meg, majd pedig Guerra József szaktárs üdvözölte a Kör kiküldötteit. Ez után lapunk szerkesztője tartotta meg szabadelőadását, melylyel változta a hazai nyomdaipar fejlődését, majd pedig összehasonlítást tett a hazai és külföldi nyomdaipar fejlettsége, valamint a fővárosi és vidéki szaktársak szakmai képzettsége között, utalván arra, hogy a vidéki szaktársaknak nagy szükségük van képességeiknek fokozására, izlésüknek finomítására, már csak abból a szempontból is, mivel a szedőgépek elterjedése már a vidéken is mind nagyobb-nagyobb mérvet kezd öltetni. A nyomtatás technikát illető felvilágosításokat Janovszky János szaktársunk szorgalmazta az érdeklődőknek. Az előadást kb. 120-an hallgatták s a kiállítás szép anyaga nemcsak a szaktársak, de a laikus közönség között is érdeklődésre talált. A kiállítást nagyon sokan tekintették meg a délután folyamán is.

Eger városában április hó 16-án és 17-én a Szakkör szakelőadásokkal kapcsolatos nyomtatványkiállítást rendez, mely alkalommal az egyik előadást lapunk szerkesztője a másikat pedig Janovszky János szaktárs fogja megtartani.

Új könyvnyomda. A szatmári „Szabadsajtó” könyvnyomda és a Szamos című napilap megvételére új részvénytársaság van alakulóban 70.000 korona alaptőkével.

A zentai Beretka és Társai cég nyomdája vétel után a Molnár-féle nyomda tulajdonába ment át. Egy évtized óta ez már a negyedik zentai könyvnyomda, melyet Molnár Vince nyomdatulajdonos ily módon bekebelez, ez uton óhajtván a konkurrenciát korlátozni.

Pécselt január hóban új nyomdát alapított a XVIII. évfolyamában levő Pécsi Közlöny szerkesztője és kiadója: Dömel Anzelm. Az új nyomda *Függetlenségi Könyvnyomda (Dömel Anzelm)* cégcímet viseli. — A klerikálisok március hó 25-én új napilapot szándékoznak megindítani „Dunántul” címen. Így Pécselt legközelebb már négy napilap fog megjelenni és pedig a XX. évfolyamában levő „Pécsi Napló”, a fentebb említett „Pécsi Közlöny”, a múlt évben alapított „Pécsi Hírlap” és a legközelebb megindítandó „Dunántul”.

VEGYES HIREK.

Halálozás. Brüll Zsigmond szaktársunk, az Uránia-könyvnyomda művezetője folyó évi január 30-án hirtelen meghalt.

Táncmulatságok. A Pátria Irodalmi Vállalat és Nyomdai Rt. személyzete 1911. évi február hó 18-án a ferencvárosi Polgári körben a Gutenberg-szoboralap és a könyvkötők szakegyesülete könyvtára javára műsorral egybekötött táncmulatságot rendezett. — Az Athenaeum-

Dalegyet ugyancsak február 18-án tartotta meg szokásos farsangi táncestélyét a Mensa Academika dísztermében.

A világ legkisebb könyve egy olasz nyomdában készült. E művecke 11×18 mm. alaku, 206 oldalra terjedő és oldalanként 9 sorral, jól olvasható nyomásban, olasz nyelven tartalmazza Galileinek „Lettera a Christina di Lorena” című világhírű munkáját.

Érdekes gyászjelentés-gyűjtemény birtokában van egy bécsi antikvárius, aki előszeretettel gyűjti a gyászlapokat. A gyűjteményben van egy piros festékkel nyomott gyászlap is, melylyel egy Trumper nevű timár elhalálozását jelentették be a gyászolók. Bécsben a mult század derekán állítólag szokásban volt, hogy a nőtlen emberek halálát piros nyomású gyászlapokkal jelentették be.

A mikroszkopikus könyvtár. Az évről-évre nagybodó könyvtár-melés már sok gondot okozott a könyvtárosoknak, akik arról panaszkodnak, hogy nem tudják elhelyezni a töméntelen sok és egyre szaporodó könyveket. A bajon segítő, gondoltak már arra is, hogy a régi és értéktelennek látszó könyveket s iratokat meg kellene semmisíteni, de ez a terv nem viheto keresztül, mert szinte lehetetlen előre megállapítani, hogy mi lehet fontos, kevésbé fontos, avagy értéktelen a kutatókra, tudósokra. Két belga tudósnak — Goldschmied mérnök és Oldet ügyvéd — most egy életvaló eszméje támadt. Eljárásuk — melyet már a gyakorlatba is átvittek — a következő: A könyvtárba szánt könyveket egyszerűen lefényképezik s aki azután a könyveket olvasni akarja: előveszi a lemezeket és behelyezvén őket egy laterna magica-féle készülékbe, rávetíti egy vászonlepedőre. Ily módon rengeteg sok könyvet lehet megőrizni, anélkül, hogy a könyveket valóban elhelyeznők a könyvtárban. A találmányt már annyira tökéletesítették, hogy egy 72 oldalas iratot egy 9. 12 cmnyi lemezre fényképeztek le. A lemezen a betűk az elképzelhető legapróbbak, ezen a bajon azonban a vetítőkészülék nagyítója könnyen segít. Ily módon rajzokat, festményeket is meg lehet őrizni. A módszer elég elmes, de nehézkes is egyuttal és így még sok idő fog elmulni, míg a gyakorlati életben érvényesülni fog tudni, mivel egyrészt meg kell küzdenie a hagyományokkal és szokásokkal, másrészt pedig olyan szokatlannak és idegenszerűnek látszik, hogy a huszadik századbeli emberek is meg kell vele előbb barátkoznia.

HIVATALOS RÉSZ.

A Könyvnyomdászok Szakköre 1911. évi március hó 12-én, délelőtt 10 órakor a Szakegyesület helyiségében tartja *rendes évi közgyűlést*, melyre a Kör tagjait tisztelettel

Tamások.

Többen ültünk együtt és beszélgettünk. Miről is lehetett volna szó, mint arról a mozgalomról, amely ma a Szakkört rohamlépésben viszi előre. Voltak közöttünk olyanok, akik azt mondták: mi már kivénültünk a tanulásból. Voltak, akik állították, hogy a Szakkörnek szakszervezeti szempontból nem lehet valami nagy hatása az általánosságra, mert nem nevel tagjaiba öntudatot. Az utóbbiakat is meggyőztem, mert elismerték azt, hogy öntudatos munkás csak az lehet, aki a szaktudás terén is megállja a helyét. Ez azután önérzetes is. Voltak azután olyanok, akik azt mondták, hogy esetleges harc esetén a Szakkör nem állhat a harcolók mögé és mivel sem támogathatja őket.

— Bizony, barátaim, nagy a ti tévedésetek, felelem. Különbén én nem akarok benneteket erről a tévedésetekről is meggyőzni, hanem elmondok nektek egy történetet, hallgassátok meg és én biztos vagyok győzelmemről.

* * *

Egy keményen hideg téli napon érkeztem meg abba a nagy vidéki metropolisba, ahol akkoriban éppen nagy harc dult a szaktársak és a munkaadók között. Rossz hírek hallatszottak. Kedvetlen voltam. Ehhez járult még a hosszú utazás fáradalma is. Egész napon keresztül a kocsni egyik fülkéjében szorongtam; szórakozáson nem volt. Még az olvasáshoz sem volt kedvem. Magam is olyan borongós hangulatban voltam, mint az idő. A tájék nagyon egyhangú volt; a hó olykor-olykor fehéren csillámlott, amint a fel-feltűnedező nap rávetette gyér sugarát a felhők mögül. Mielőtt a vonat a hegységbe ért volna, besötétedett. Megérkeztem. Erősen süvített a szél; csikorgott lábam alatt a hó. Szállásomra mentem az elem jött szaktársakkal.

Reggel ugyanolyan borongós hangulatban kerestem fel a harcoló szaktársakat. Eppen gyülekeztek egy vendéglőben, titokban, mert még a gyülekezés is „megtiltatott a hatóság által”.

Egy átjáró házban volt a vendéglő és a „poszt” kint állt mind a két kapuban, vigyázva, nem jön-e valamelyik oldalról a mindenki által ismert „titkos” rendőr. A szaktársak is nagyon le voltak hangolva, különösen az öregek zugalódtak, lankadt a harci készségük. Nem is csoda. A harc nagyon „száraz” volt, ők meg a „kenéshez” voltak hozzászokva. A régi jó időkben ez így volt szokásban.

Nincs is ma már igazi nyomdász, mondogatták, folyton a könyveket bujják, mintha tanárok akarnának lenni, azután vizet isznak és sokat beszélnek, pedig egyik sem ér semmit. Se a viz, se a beszéd.

A fiatalok meg azon bosszankodtak, hogy még egy-egy lelkesítő beszédet se lehet elmondani. Pedig de soknak már a begyében volt. Ki szerették volna „rámolni”.

Egészen másképp volt ez a kilépésnél, mondogatták.

Milyen jókedvűek voltak! A maguk toborzotta zenekar huzta a lelkesítő nótákat és a fiatalság tánra is perdült. Közbe egy-egy lelkesítő beszéd is elhangzott. Nem volt akkor rosszkezdü senki sem, pedig hát akkor sem voltak közöttük nagypénzü emberek — mondogatták.

— Lám, a hatalmasok akadékoskodásán megtörik a lelkesedés is. Hiszen még a szakegyületbe sem mehetünk fel, azt is lepecsételték. Az idegen szakmabeliek csak gunyolni tudnak bennünket, segíteni ellenben nem akarnak.

Ilyen kifakadások hangoztatása közben azon gondolkodtam, miképp lehetne legalább a fiatalság jókedvét visszaadni, amikor egyesek szónokolni vágyása eszembe juttatott valamit. Ha sikerül a terv — gondoltam magamban —, akkor a fiatalság meg van nyerve; az öregek meg majd csak megbékülnek.

— Fiuk, szoltam, ma gyűlést tartunk.

A szaktársak ámultak, bámultak, hogy lehetséges az, amikor a szemfüles rendőség mindenütt vigyáz reánk. De azon kérdésemre, ki akar szónokolni, jelentkeztek a szóvivők valamennyien. Folyt a készülődés egész nap. De mit kerülgessem, a gyűlést megtartottuk.

Hogyan? Egészen egyszerűen, minden rendőri közreműködés nélkül, még hozzá városi középületben.

420, Magyar Hírlap 3'60, Markovits és Garai 2'40, Márkus Samu 7'20, Máv. menetjegy-nyomda 3'—, Minerva 1'80, Otthon-nyomda 1'20, Palla 20'40, Pannónia 1'20, Pápai Ernő 3'60, Pátia 12'—, Pester Lloyd 7'20, Pesti könyvnyomda r.-t. 21'—, Posner K. L. és Fia 7'80, Radó Izor 1'20, Révai és Salamon 15'—, Rigler J. Ede 7'20, Rothberger és Weisz —'60, Roth József 1'80, Rózsa K. és neje 7'80, Stephaneum 13'80, Székesfehérvár 3'60, Mezőtúr 3'60, Rózsahegy 4'20, Szekszárd 10'20, Kolozsvár 14'40, Selmechánya 3'60, Gyoma 6'—, Temevár 19'20, Nyitra 3'—, Marosvásárhely 9'60, Miskolc 30'— Szabadka 7'80, Óbuda 7'20, Debrecen 33'—, összesen 216'60 K. — Egyesektől befolyt 120'— korona. Összes bevétel 787'80 korona.

Kiadás: Grafikai Szemle nyomdászamlája (II. negyedév) 1000'— K, November-december havi mellékletekre 376'02 K. Pénzbeszedők tiszteletdíja 1910-re 70'— K, Országnyomtatványkiállítás 26'70 K, Szaklatfolyamra 11'— K, Világításért 11'24 K, Adminisztráció és portó kiadások 14'— K. Összes kiadás 1508'96 korona. — Készpénz e hó végén 422'08 K, 10 drb Hitelszövetkezeti részjegy á 10 K = 100'— K, Gutenberg szobor-alap 1035,81 K, Ács Mihály-alap 507'47 K. (Ebből két pályázatra 100 K adatott ki.) Összesen 3674'27 korona.

Tagsági forgalom 1910 december havában. Beleptek a Körbe: Schöpf Aladár (Győr), Kurucz Béla, Diószegi Imre (Debrecen), Krémer A. (Athenaeum), Farkas József IV, Fery Rezső, Izsó László, Raab Vilmos, Sákovits Ernő (Szombathely), Orbán István, György József (Gyergyószentmiklós), Schwarcz Gábor, Verdőssy Lajos (Pallas), Bocz Zsigmond (Nyitra), Békési József, Grünwald László, Karsay László, Kruchió István (Gyoma), Illyés István, Sarkadi Áron (Franklin), Nádler Vilmos (Kálmán), Müller János (Bp. Hírlap), Wottitz Vilmos (főnök), Stefáni József (Korvin), Ohlachleger Béla, Csecker István, Milletin Géza, Csató Odón (Athenaeum), Löwy Jenő (Pallas), Csebis János, Kaiser Károly, Kömives Antal, Viklász György (Légrády), Schwarz Aladár, (Föv.), Kiss Kálmán, Blumenthal Oszkár, Ganael Jenő, Gáy Géza, Luasztig Márton, Mészáros Miklós. Kallós Odón, Nemsitz Ernő, Révész Zsigmond, Weisz Emil, Sonnenschein Miksa (Világosság), Dezse Lajos, Göncz Mihály (Pápai), Gerő Ferenc, Samu Károly, Dvorzsaák Sándor, Sztrias Gyula, Leéb Manó, Bácskay Aladár, Kirchner József, Neumann Izsák, Weisz Antal, Neu-

eredeti mesekönyvét, amelyben azonban semmi póz, semmi eredetieskedést keresve sem lehet felfedezni. Bájos.

Az a gyermek, aki azt egyszerű is átböngészte, öreg életére is elmaradhatatlan szeretettel fog arra a bácsira gondolni, aki azokat a csodás kis gyermek-, macska- és egérkalandokat olyan szeretettel, annyira megértette.

Itt a rajzok finomság dolgában már jóval felette álltak a szövegnek is. Ez a könyv aztán egész csomó angol piktornak és illusztrátornak adott anyagot az utánáshoz, és nagyszámmal, de kis sikerrel igyekeztek őt az új csapáson, az ő általa vágott uton követni. Ezután 3 év alatt — hatalmas, emberfeletti energiájára vall — több mint 20 könyvet illusztrált, amelyek előnyeiket egyenként itt elmondani kevés volna a hely. Emellett állandóan vannak portraitmegrendeléseit, él az ideáljának, a grafikának is, csinál nagyszerű hatású plakátokat, metszeteket. Sokoldalú tehetség, de nem kapkodó. Ha a kezdetbeli rajjai magukon viselik is a technikai kezdetlegesség egy és más jeleit, gondolkodása, fantáziája kiforrott, egyéni volt mindig. Legnagyobb, legkomolyabb három műve azonban határozott klasszist képviselnek nemcsak az angol, de az egész világsajtó termékei között, el is terjedt híre az egész világon, Amerikától fogva le egész ide, mihozzánk is. Egyik Omár Khayyam: „Rubanját“-ja. Perzsa költői mű.

Orientalisták véleménye szerint ennyire még nem hatolt be a Kelet szellemébe nyugati ember. Hosszu időn át bujta a British Múzeum minden feltalálható pergamentjeit, arabs és perzsa kodexeket. Megtanulta a perzsa írást és a könyv egész szövegét az első laptól az utolsóig, tökéletes perzsa stilusu betűkkel, mégis könnyen olvasható angolsággal írta meg.

Faust rajzai is közte vannak e gyönyörű triumvirátusban és Samuel Taylor Coleridge: „The auctient Mariner“-je.

A Faust-illusztrációkból egypárat itthon is láthattunk a Nemzeti Szalon 1909. évi tavaszi tárlatán, amelyekből egyet a Szépművészeti Múzeum is megvásárolt.

A „The Auctient Mariner“-ben ismét teljesen új stílusba öltöztette rajzait. Mint minden műve, teljesen egyezik a könyv szellemével, a korral, amelyben lejtészódik a mese, ugy ebben is igyekezett Dürer hatású rajzaival a középkori hajósemperek mesevilágát hiven visszaadni. Vonalaival, színeivel nemcsak a szöveget magyarázza, hanem a mesében le nem irt, de érezhető hangulatokat, absztrakt érzéseket ad, amivel a legrejtettebb gondolatokat is kiváltja. Ebben a könyvében is duzzad az erőtlől az ő nagy kvalitása. Amellett, hogy kenyérért, a megélhetésért becsületes, művészi munkát adott kiadójának, adott az egész művészetnek egy megfizethetetlen nagy, dicső valamit, aminek minden tündöklése, minden fényezésére egy-egy vád a mi szegénységünkre és neheztelés egy családszülőre, aki nem tudta felnevelni, eltartani legtehetségesebb gyermekét. Hiszem, hogy még a magyar közönség nagyobb része is megismeri Pogányt, aki majd gondoskodni is fog erről.

Egy korszakalkotó találmányról.

A nyughatatlan kutató emberi elme nap-nap után vet felszínre oly technikai vívmányokat, melyek sokszor valóságos forradalmat idéznek elő a tudomány, kereskedelem és ipar terén. Csodálatos, hogy ezen vívmányok, találmányok legtöbbször a hozzá nem értők előtt szinte boszorkányságnak tünik fel és csak azok tartják a folyton fejlődő tudományokból törvényszerűleg eredőnek, akik azoknak mibenlétével, lényegével közelebbről megismerkednek és tudják, hogy a legnagyobb siker többnyire egyszerű, de tudományos eszközökön alapszik.

Ez alkalommal is egy, a képnymás terén valóságos forradalmat előidéző eljárásról lesz szó.

Azok a német napilapok, melyeknek illusztrációi egy idő óta különféle egyengetési eljárások segítségével lettek előállítva és a szakkörök

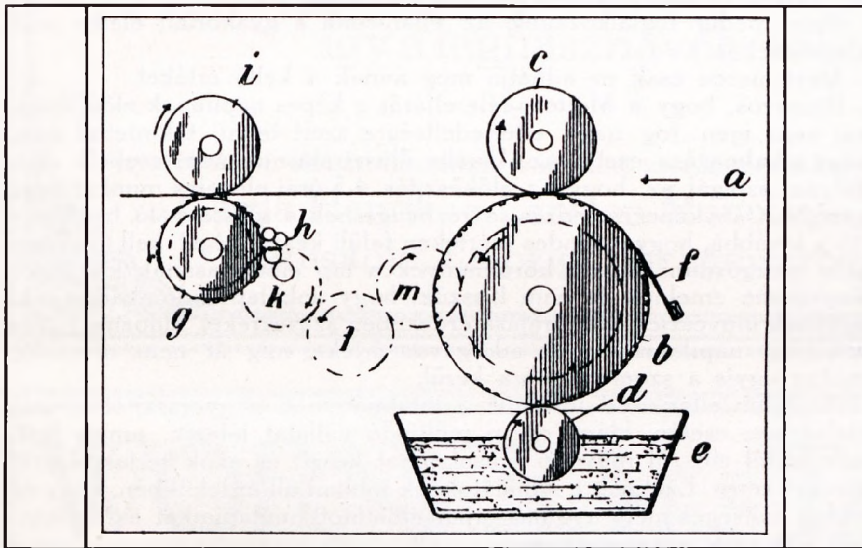
figyelmét magukra vonták, tanubizonyságot tehetnek arról, hogy a közelmúltban egy, az illusztrációt nyomó, gépmestereket közelről érdeklő technikai vivmány volt kiforróban.

Ezen, ujnak éppen nem mondható, eljárás váratlanul bontakozott ki kezdetlegességéből, s oly téren nyert alkalmazást, ahol a legkevésbé vártuk s oly eredményeket ért el olyan gépen és papíron, amilyent egy teljesen szakképzett gépmester elsőrangú cégektől származó autotípiákkal, a legjobb chromo-gépen és papíron, óriási munka árán sem bírt elérni.

A kezünkbe került „Frankfurter Zeitung“ február 19-iki számában dr. Mertens Ede freiburgi chemikus, egy általa megjavított és a körforgó gépekhez hozzászerezhető szerkezet és eljárás útján történő, simitatlan ujságpapírra való *képnymást* mutat be.

Az előttünk fekvő képek meglepően szépek.

Meglepő a finomságuk ahhoz a gyorsasághoz mérten, melylyel a napilapok nagy példányszámuknál fogva készülnek. A képeken az abszolút mély mezők és a finoman egymásba olvadó árnyalatok mű-

vésziesen váltakoznak a világos, tiszta effektusokkal és könnyedén vannak papírra vetve — minden egyenetlés nélkül.

A réz-, acél- és edzett könyomás révén ismert *mély nyomást* eddig mint a leglassabban végezhető eljárást ismertük, s ime, most hirtelen, minden átmenet nélkül: a körforgó gépeken való nyomásnál is alkalmazást nyert.

Autotípiáknak körforgó gépeken való nyomása — az ujságpapír durvasága miatt — eddig tudvalevőleg csak az ugynevezett ujsárgaszter segítségével készült klisékkel volt lehetséges, ami természetesen a képek hatását károsan befolyásolta.

A mostani ujságnomásnál használt autotípiákon centiméterenkint 15 soros hálózatot láthatunk, míg a Mertens-féle eljárásnál használható autotípiák 60—70 soros hálózattal készülhetnek, ami a kép tökéletességét nagyban fokozza.

Az e célra felszerelt körforgógép sematikus működését a fenti ábra mutatja és pedig:

a a nyomandó papír, b a vashenger elektromos eljárás útján, vékonyan bevont rézburkolattal, mely vegyszerekkel lesz fényérzékenyítve a felvételek felfogására. A felvételek ezen hengerre épp úgy történnek, mint más autotípiáknál, azzal a különbséggel, hogy nem negatív, hanem diapozitív fémlemezekre eszközlik, s ezekről lesznek azok a fényérzékeny hengerre kopirozva és mélyítetten edzve. Az így előállított formahengerről a mély nyomásra átalakított gépbe való helyezés után a nyomás minden előzetes egyenetlés nélkül

mann József, Teszár Lipót, Hajnal József, Kuntz György, Ullmann József (Wodianer), Finesz Károly, Vandracsak Ferenc (Allami), Reiner József (Merkantil), Aichinger Sándor (Torda), Bárány Imre, Czobor Pál, Dankó Kálmán, Divald Rezső, Fischer Miklós, Fischer Manó, Löw Nándor, Gramantik László, Makai Imre, Kelemen Bertalan, Pásztor Sándor, Vályi István, Varró József (Eger), Manász János, Gassner József (Kertész), Schwartz Jenő, Klein Ábrahám (Corvina), Weninger József (Kánitz), Szenzenstein Gáspár, Fröhlich Samu (Föv. Hirmondó), Schön Ferenc, Turián József (Hornvánszky), Szöllösy János, Adler Ferenc, Klein Ábrahám (Garai), Fucker József, Hartmann József, Hornyák István, Turóczy Sándor, Spitzer Márton, Weisz Rezső (Páter.), Henterseer Károly, Horovitz Lipót, Janka Károly, Mauer Rezső, Terék Istv., Knezovits Béla, Szombathelyi István (Schulhof), Schäffer Henrik, (Márkus), Krancsova Ferenc, Lefkovits Hermann (Kolozvár), Szabó Antal (Roth J.), Herzog Salamon, Steiner Árpád és Schwarz József (Európa), Fiedler Ottó, Fohn Zaigmond (Thalia), Reismann Dezső (Nagyszöllő), Brunner Ignác, Diószegi István, Götz János, Jaks R. (Pesti), Maretics József, Trunkó Barnabás, Kaiser Hugó, Takács Ferenc (Pécs), Juszkó Béla, Gärtner Manó (Nap), Granát Ernő (Bapt.), Székely Sándor (Közszégi), Fleischer Vilmos, Ondrejka Ede (Posner), Krammer L., Krausz Manó (Fritz), Fekete András (Uránia), Oszvath Lajos (Mark. és Garai), Hausvater Béla (Wisinger), Klein Jenő (Révai), Jandák Sándor (Székesföv.), Ács Ferenc, Csészák Sándor, Dobsa István ifj., Fajszky Károly, Mészáros Lajos, Salzman Lajos, Schernits József, Pollák Lajos, Szamecz Lajos, Wagner Géza, Weisz Lipót (Pallas), Schwarz Herman (Heisler és Kózol), Guth Jenő (Korvin T.), Szabó Antal (Roth J.). — Meghaltak: Bencze Károly, Csorda Ferenc. — Hátralék miatt töröltetett 97 tag. — A hó végén 13 tiszteletbeli tag, 1237 rendes, összesen 1250 tag.

Körhelyiségünk (bejárat a Gutenberg-Otthon Bérkocsis-utcai részén) nyitva van: vasárnaponként délelőtt 9 órától 1-ig. Olvasóterem, billard, dominó, bel- és külföldi szakkapok, valamint szépirodalmi folyóiratok a Szakkör tagjainak rendelkezésére állanak.

A Magyarországi Könyvnyomdászok és Rokonszakmabeliek Szakköre (VIII, Sándor-tér 4. sz.) tagja a magyar kir. postatakarékpénztárnak (22766. sz.). A csekkfüzeteket vidéki pénztárosainknak esetről-esetre megküldjük s kérjük őket, hogy pénzküldeményeiket a csekklapok útján juttassák hozzánk. Ezek hátsó oldalán írásbeli közlemények (tagnévour, Szemle-szükséglet stb.) is feljegyezhetők, ami által minden egyeb az eddigi kezelésben felmerült portó megtakarítható, ami a Körre nézve igen fontos.

SZERKESZTŐI POSTA

A Linotype szedőgépről szóló cikkünknek közlését a nagy anyag-halmaz miatt csak a jövő számunkban kezdhethjük meg.

Sch. Á. Kőszönjük Talán a jövő számban hozzuk. Kívánságát teljesítjük, már amennyire szűkös anyagi viszonyaink engedik. Apróságot kérünk! Üdv.

B. D. II. Kérését nem teljesíthetjük, mivel munkaközvetítéssel nem foglalkozunk.

Szerkesztőségi zárlat március hó 15-én, cikkek és hosszabb közlemények beküldésének határideje március 10.

MELLÉKLETEINKRŐL

Borítékunk Pavlovszky J. Alajos munkája. A nyomást Bauer Henrik végezte a Világosság-nyomdában.

Klein Ferenc levélpapírja. Szedte Brezniczky József, a nyomást Kis Kálmán végezte.

Goethe- und Heine-Lieder. A felső sorokat Vágó József írta, nyomta Kis Kálmán, Világosság-nyomda.

Bristol-szálloda. Szedte Göncz Mihály, nyomta Kovács József, Pápai Ernő nyomdája.

Berger és Wirth cégkartója. Tanműhelyi munka.

Magyarozó példák. Pollák Aurél a „Hirdetészédés” című cikkéhez.

Berger és Wirth utazási értesítője. Tanműhelyi munka.

Villanyszerelők meghívója. Szedte Brezniczky József, nyomta Kis Kálmán, Világosság-nyomda.

Auer Ignác memoranduma. Szedte Fábián József, nyomta Tieder Izidor, Auer-nyomda.

Cimlap (Buchbinderei und Kartonnagen-Maschinenbau). Szedte Fekete Béla, Károlyi György-nyomda.

Előfizetési felhívás. Szedte Kún Kornél, nyomta Kis Kálmán, Világosság-nyomda.

Séitz árjegyzék-cimlap. Szedte Zák Márton, nyomta Ruhás Károly, Heller K. és Társa nyomdájából.

A Magyarországi könyvnyomdászok és rokonszakmabeliek szakköre kiadása. Felelős szerkesztő: Wanko Vilmos. Világosság könyvnyomda rt. nyomása, Budapest VIII, Conti-utca 4

azonnal megkezdhető. Egy ilyen edzett henger előállítása négy órát vesz igénybe és százezer nyomás után még semmiféle kopás sem észlelhető rajta, dacára annak, hogy az ilyen körforgógép állítólag a szokásos gyorsasággal működik. *c* gummival bevont nyomóhenger, mely több ezer kilogramm nyomással nehezedik a formára, hogy a papírt a mélyített részekbe nyomja. *d* festékező henger. *f* ruganyos festékkész; ez a legfontosabb alkatrésze az egész szerkezetnek; automatikusan működik és az edzések körül levő magas rézrétegre dusan feladott festéket teljesen leszedi, anélkül, hogy az edzéseket vagy önmagát bármily csekély mérvben is csorbitaná. *g, h, i, k, l, m,* a körforgógép egyéb részeit tüntetik fel.

A Mertens-féle eljárás szerint történő képnymás — dacára az elért nagyszerű hatásnak — igen egyszerű, mint minden oly találmány, amely általános használatra számít.

Ezen eljárás valóságos forradalmat fog előidézni a képnymás terén, mert azt csak elképzelhetjük, ha most csakis a körforgógépekre alkalmazzák is, természetesen, hogy rövidesen a rendes gyorsajtókra is átalakítják az elmés szerkezetet, sőt valószínűleg maga Mertens lesz az, aki ezt elsősorban megvalósítani kívánja.

Most pedig foglalkozzunk az eljárásnak a gyakorlati életbe való átvitelével is.

Mert hiszen csak ez adhatja meg annak a kellő értéket.

Bizonyos, hogy a Mertens-féle eljárás a képes napilapok előállításánál nem igen fog nagy elterjedettségre szert tenni, tekintettel arra, hogy alkalmazása esetén az aktuális illusztrálásnak nem csekély akadályát szolgál az, hogy az előkészítés 4-5 órás előzetes munkát vesz igénybe (fényképezés, edzés, a rézhengernek a gépbe való beállítása stb.), továbbá, hogy a rendes mértéken felüli készülséget kell nap-nap után mozgósítani, amely körülmények a lap előállításának költségeit lényegesen emelnék és nem hisszük, hogy sok lapkiadó akadna, aki lapjának művészies illusztrálása érdekében százazereket áldozna, tudva azt, hogy napilapnak csak addig van értéke, míg át nem olvassák, azután ugys a szemétdombra kerül.

Nagyobb elterjedést jósolunk a találmánynak a gyorsajtókra való átalakítása esetén. Hány olyan műkiadó vállalat létezik, amely festményekről stb.-ről művészi másolatokat készít és azok terjesztésével ezeket keres. Ezeknek a vállalatoknak jobban áll érdekükben, hogy az eddigi költséges mély nyomás útján előállított műlapjaikat a Mertens-féle eljárással sokszorosítsák.

Ha tehát Mertens úr találmányának értékesítésével milliókat akar keresni, azokat semmi esetre sem fogja a lapkiadóknál elérni, hanem inkább az előbb említett műkiadóknál.

Igy hát elismerjük a találmány nagy művészi értékét, de tisztában vagyunk annak a gyakorlati életbe való átültetésének — leküzdhetetlennek látszó — akadályaival is.

Mindenesetre figyelemmel fogjuk kísérni a Mertens-féle eljárás alkalmazásának terjedését, tökéletesítését, hogy a szaktársakat teljesen tájékoztassuk a találmánynak a gyakorlatban való beválásáról.

LESSING-ANTIQUA

MINT KÖNYV- ÉS CÍMIRÁS ELSŐRANGU!

WILHELM WOELLMER'S

BETÜÖNTÖDÉJE ÉS RÉZLÉNIAGYÁRA / BERLIN SW 48

Az összes szedőgépek között
első helyen áll és a legtökéletesebb!

Lanston-Monotype

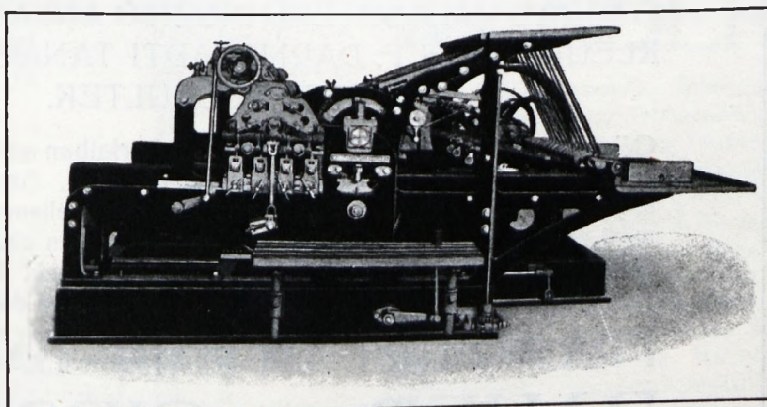
egyres betűket öntő szedőgép, mely a
legpontosabb munkát végzi és
így a leghasznavehetőbb!

Árvetésekkel, kiszámításokkal, valamint munkatervekkel készséggel szolgál
Garda Henrik, a Lanston-Monotype egyedüli
árusítója, Leipzig, Buchgewerbehaus

WÖRNER J. ÉS TÁRSA

GÉPGYÁRA / BUDAPESTEN

*Könyvnyomdai gyors-
sajtók vasuti rendszerű
menettel. Könyvnyomó
gyorssajtók két- és négy-
pályás görgő-járáttal.
Kromótipiai gyorssajtók
rövidített ivkivezetőkkel
és gyűrűs kirakódob se-
gélyével. Kétfordulatu
gyorssajtók előlkirakó-
val. Könyvnyomdai gyors-
sajtók görgő-pályával.
Könyvnyomdai kézisajtók
és könyvkötészeti gépek*

Körforgó nyomógépek újság- és illusz-
trációnyomásra, meghatározott és változ-
tatható ivnagyságok számára készülnek.

BAER OTTÓ FESTÉKGYÁRAI

Gyártelep Solymár, Budapest mellett.
Városi iroda és raktár Budapest, VI,
Liszt Ferenc-tér 8. sz. Telefon 93-29

A grafikai iparágakhoz szükséges összes fekete, valamint színes festékek gyártása. Különlegesség a "Vorán" kő- és könyvnyomdai fekete festékek; eddig felülmulhatlan gyorsan szárad. Vezérképviselője s nagy raktára a "Chromo" altenburgi papírgyárnak, J. F. Daechsler langentalenheimi kőbányájának, Hutter és Schrantz nemezgyárának. Grafikai osztály: A kő- és könyvnyomdai szakmához szükséges kellékek nagy raktára. Hengeranyaggyár s hengeröntőműhely. Litografiai kövek. Körforgógép-nemez, könyvnyomdai gépekhez szükséges alátét-nemez, stereotípiái matricanemez

WALDMANN FERENC

BUDAPEST, VI,
NAGYMEZŐ-U. 43

PAPIRGYÁRI RAKTÁR

CÉGJEGYZŐK: ACZÉL
MÁRTON, BILD LIPÓT.
TELEFON INTERUR-
BAN 96-19

Állandó nagy raktár a nyomdászati szakmában előforduló papírban. Több előkelő papírgyár lerakata. Különlegességek: különféle boríték- és levélpapír, kromó-, illusztrációs nyomó- és könyvpapírokban. Kivánatra papírmintákat azonnal küldünk ingyen és bérmentve

KLEUKENS-ANTIQUA

KURZIVVAL, FÉLKÖVÉRREL, SZÉP INICIÁLÉKKAL, ÉS
GAZDAG VÁLASZTÉKÚ DISZÍTŐ ANYAGGAL, MELYEK
KLEUKENS W. F. DARMSTADTI TANÁR TERVEI SZE-
RINT KÉSZÜLTEK.

Célszerűségük és szépségük által a gyakorlatban annyira beváltak, hogy azokat egy modern nyomda sem nélkülözheti. Szakkörökben ezen új anyagunkról rövid idő alatt máris a legnagyobb elismeréssel nyilatkoztak, mert ez úgy könyvek, mint akszidens-munkák és újság-hirdetések díszítésére a legalkalmasabb. Legnagyobb kitüntetések. Porosz állami érem.

Az 1910-iki brüsszeli világkiállításon az első díjjal kitüntetve.

FRANKFURT AM MAIN · BARCELONA
BAUERSCHE GIESSEREI

KLISÉK: AUTOTIPIA,
KROMÓTIPIA, FOTO-
TIPIA ÉS FOTOLITO

KÖNIG ÉS TÁRSAI

FOTOCINKOGRAFIAI
MŰINTÉZETE, BUDA-
PEST, VII. KERÜLET,
WESSELÉNYI-U.54.SZ.
TELEFON-SZ.: 127-65

MINTÁK ÉS VÁZLATOK DIJTALANUL

RÉZLÉNIAGYÁR ÉS BETÜ-
ÖNTŐDE RÉSZVÉNYTÁRS.

H. BERTHOLD

BERLIN SW.

FIÓKOK WIEN, SZENT-
PÉTERVÁR, MOSZKVA
ÉS BAUER & CO.
STUTTGART

Nagy választék különféle körzet és betü-
ujdonságokból, rézleniákból és vignetták-
ból. Nagy választék orosz betükből. Teljes
nyomdai berendezések gépekkel és segéd-
eszközökkel. Szolid kivitel. Árajánlattal
és mindennemű felvilágosítással szolgál:

PUSZTAFI ZSIGMOND
BUDAPEST, V. AKADÉMIA-UTCA 8

Gebr. Klingspor

betüöntöde, Offenbach a/M.

Legujabb készítményei: Behrens-antiqua,
félkövér, kurziv. Különlegességei: naptár-
képek, sportvignetták és állatképek, ugy-
szintén az összes ipari és kereskedelmi
szakmák szimbolikus jelvényei, művészi
kivitelben. Minden terméke eredeti és
utánzatok ellen törvényileg védve van

MAGYARORSZÁGI VEZÉRKÉPVISELET
LIGETI ÉS TÁRSA
GRAFIKAI SZAKÜZLET, BUDAPEST
V, KÁDÁR-UTCA 8. TELEFON: III-13

BERLINI KŐ- ÉS KÖNYV-
NYOMDAI FESTÉKGYÁR

HANS WUNDER

G. m. b. H. Könyv- és könyomdai, fekete és
színes festékek. Legjobb minőségű
Germania-hengeranyag bármely
rendszerű gép számára (körforgó-
géphez is). Különlegesség: **Gloria**,
(festékpötanyag), a festék lehuzó-
dását meggátolja. Fénykék **Perga**,
nagyon elterjedt s szívesen veszik.
Wunder-fekete, fénylik és gyorsan
szárad, ezért igen ajánlatos ár-
jegyzékek nyomásához. Könyv-
kötőfestékek. Atnyomó-papírok:
Rekord, berlini és transparent

VEZÉRKÉPVISELŐSÉG ÉS EGYEDÜLI RAKTÁR:
GOLDSTEIN ADOLF, BUDAPEST
VII, KAZINCZY-UTCA 32. SZÁM. TELEFON 23-41

STEMPEL D. BETÜÖNTŐDE R.-T., FRANKFURT A. M.

Több háromszáz személynél. Kivitel minden országba. Ékezetek minden nyelvhez

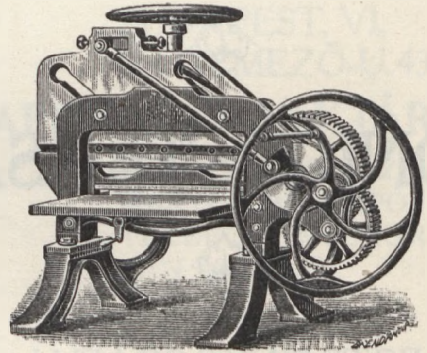
Gyártja a Mergenthali szedőgép betűl kézi szedésre való használatra, Rézléniagyár Galvanoplasztika Vésnöki intézet

Kiválóan szép és praktikus újdonságok a modern nyomdai munkák kiviteléhez, úgymint: könyv-, akcidens-, körlevél- és írott betűkből, iniciálék, körzetek, ornamentek, díszítések, polytypok, vignetták stb. stb.

Kölségajánlattal és minélkival készséggel szolgál a magyarországi vezérképviselőt:

SILBERER ADOLF, grafikai szaküzlet
VII., Dob-utca 53 BUDAPEST VII., Dob-utca 53

GÉPGYÁR ÉS VASÖNTÖDE Josef Anger & Söhne WIEN-HERNALS, HAUPTSTR. 122

Szállít legújabb és legjobb szerkezetű gépeket könyv- és könyvnyomdák, papírgyárak, könyvkötők, üzleti könyveket készítő gyárak, dobozgyártók részére legolcsóbban s a legkedvezőbb fizetési feltételekkel. Magyarországi képviselő

SILBERER ADOLF, GRAFIKAI SZAK-ÜZLET, BUDAPEST VII., DOB-UTCA 53

OESTERREICHER ÉS MÁRKUS, GÉPGYÁR

Saját gyártmányu amerikai téglenyomó-sajtók, papírvágó-, perforáló-, korrekturelhúzó- és lemezollógépek. Szedőhajók, sorzók, atégek, zárókanikák, vas-úratégek és különféle használt és tökéletesen javított nyomdai és könyvkötőgépek raktára. Mindenféle gépek javítása, úgyszintén teljes nyomdák áthelyezése elfogadtatik. Teljes nyomdaberendezések jutányos árak mellett szállíttatnak.

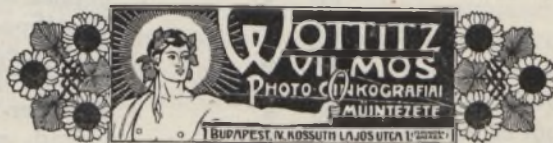
BUDAPEST, VII., MUNKÁS-UTCA
14. SZÁM. TELEFON-SZÁM 52-71

FISCHER ÉS MIKA BETÜÖNTÖDE BUDAPEST

VI., RÉVAY-UTCA 6. SZ. TELEFON 28-62

Elvállal egész nyomdai berendezéseket. Célszerű és divatos könyv- és címbetűkből nagy választékot tart. Kézalattban tart: szerb és héber betűket, körzeteket és kizárásokat, nyomdai szerelvényeket, betűszekrényeket és állványokat a legjobb minőségben. Ajánlja szab. nyomdai vonalzó berendezését táblázatszedéshez. Egy oktáv garnitúra 20 K

AUTOTIPIA FOTOTIPIA

Készít horgany- és rézmarratású kliséket a legszebb kivitelben. Házonkivüli felvételeket, úgymint építmények, gépek, tájképek, festmények és iparművészeti tárgyakról a legjutányosabb árak mellett.

FOTOLITO- GRAFIA

TELEFON 679

TELEFON 679

CINKOGRAFIAI
B MŰINTÉZET B

KOBLINGER GYULA

BUDAPEST, VII. KER.,
CSENGERY-UTCA 22.
TELEFON-SZÁM 14-61

KÉSZIT MINDENMŰ KLISÉKET MŰ-
VEKHEZ, FOLYÓIRATOKHOZ, VALA-
MINT ÁRJEGYZÉKEKHEZ, HIRDETÉ-
SEKHEZ. ÉPÍTÉSZETI STB. TERVEKET
FOTOLITOGRAFIAILAG SOKSZOROSIT

LEGRÉGIBB GYORSSAJTÓGYÁR AZ
EGÉSZ BIRODALOMBAN. ALAPITVA
1848. GYÁR: MÖDLING. WIENI FIÓK-
TELEP: III, WEISSGÄRBERSTR. 22-24.

Mödlingi Gyorssajtógyár

ezelőtt Kaiser L. Fiai R.-T. Budapesti
fióktelep: VII, Akácfa-utca 13. sz.

Magyarországi képviselő: Első
Magyar Betüöntőde R.-Társ.
Budapest, VI, Dessewffy-utca
32. szám. Telefon-szám 23-70.

Egyszerű könyvnyomdai gyorssajtók vasuti
és körmozgású menettel. Kromó- és auto-
tipia-gépek frontkirakóval vagy anélkül.
Rapid-gyorssajtók görgőjárattal. „Doppel-
rapid” Miehle-rendszerű kétfordulatu gyors-
sajtók. Különleges körforgógépek gyártása.
Tökéletes kivitel, gyors és igen könnyű járás.
Különféle új és javított gépek nagy raktára.

A Rockstroh & Schneider Nachf. Akt.-Ges. Victoria könyvnyomdai
gyorssajtógyár értesíti t. üzletfeleit, hogy Budapesten, VII, Akácfa-
utca 50. sz. a. nagyszabású lerakatot rendezett be, ahol a cég összes
gépgyártmányai működésben bármikor megtekinthetők. Tisztelettel
Rockstroh & Schneider Nachf. Dresden-Heidenau. Vezérképviseelő
Tanzer Miksa, Budapest, VII, Akácfa-utca 50. szám. Telefon 13-70

Az 1910. évi brüsszeli világkiállításon a legmagasabb díjjal, a „Grand Prix”-vel kitüntetve.

KÖ-ÉS KÖNYVNYOMDAI FESTÉKGYÁRAK GLEITSMANN E. T.

*Képviselet: Tanzer Miksa
grafikai szaküzlet, Buda-
pest, VII, Akácfa-utca
50. szám. Telefon 13-70*

Különlegesség: gyorsan száradó fekete festékek. Könyv-
nyomáshoz: SPECIAL. Könyomáshoz: PERFEKT. A fes-
tékek több minőségben és különféle árakban kaphatók.

FŐKÉPVISELET ÉS ÁLLANDÓ RAKTÁR
MÜLLER TESTVÉREK
 BUDAPEST, V, SÓLYOM-UTCA 13. SZÁM

WOTTITZ MANFRÉD
 Budapest, VI, Eötvös-utca 48. Telefon 18-99.
 Dombornyomásokhoz való stanznik, fototipiák,
 kemigrafiák, autotipiák, klisék három- és négy-
 színű nyomáshoz. Fényképfelvétel házon kívül

Gutenberg-Haus Gebr. Geel, grafikai szaküzlet

Wien VII₂, Lerchenfelderstr. 37

TÁVIRATI CIM: GEEL, WIEN. FŐKTELEP:
 PRÁGÁBAN. ALAPITTATOTT 1884. ÉVBEN.

MAGYARORSZÁGON KÉPVISELI: KRAMMER
 LIPÓT, BUDAPEST, VI, FELSŐ ERDŐSOR 50. SZ.

AZ EREDETI MERGENTHALER

Kő- és könyvnyomdai gyorsajtók a legujabb és legversenyképesebb kivitelben. Taposó-gyorsajtók: Eredeti „Viktoria” tégelynyomógépek a legfinomabb ábra- és dombornyomáshoz. Eredeti „Viktoria-Herkules” a legerősebb dombornyomáshoz. „Viktoria-Merkur” tégelynyomógép finomabb akcidens- és merkantil-munkákhoz. Eredeti „Liberty” tégelynyomógépek tányérfestékezéssel. Segédgépek, kellekek, anyagok nyomdák, könyvkötészetek és a rokonszaktmák részére csak elsőrendű kivitelben. Nyomda-berendezések. Faber és Schleicher-gyártmányu litografiai gyorsajtók.

LINOTYPE

SORSZEDŐ- ÉS ÖNTŐGÉPEK

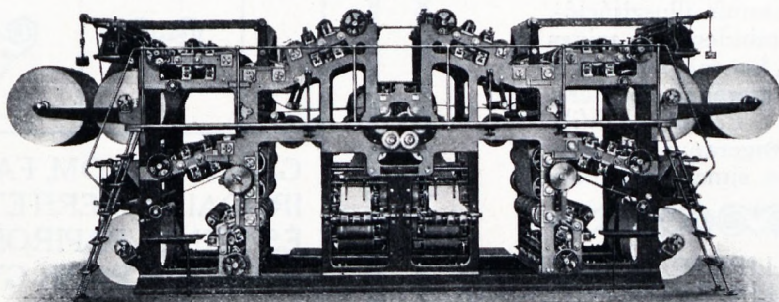
KIZÁRÓLAGOS ÁRUSÍTÓI MAGYARORSZÁGON,
 AUSZTRIÁBAN ÉS A BALKÁN ÁLLAMOKBAN.

A **LINOTYPE HATFÉLE** kivitelben készül:
Egybetűs sorszedő- és öntőgép **LINOTYPE**.
Kétbetűs sorszedő- és öntőgép **LINOTYPE**.
Kétbetűs sorszedő- és öntőgép **IDEAL**. **Kétbetűs kettős táru** sorszedő- és öntőgép **LINOTYPE** (négyféle betű szedéséhez).
Hárombetűs sorszedő- és öntőgép **LINOTYPE**.
Hárombetűs kettős táru sorszedő- és öntőgép **LINOTYPE** (hatféle betűtípus szedéséhez).

VOGTLÄNDISCHE MASCHINEN- FABRIK

(Ezelőtt J. C.
& H. Dietrich)

Aktien-Ges.
Plauen i. V.

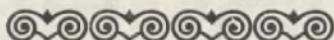
64 oldalas négytekerces
teljesen szalagnélküli körforgógép
4 hajtogató-készülékkel.

Előnyei: könnyű hozzáférhetőség, tökéletes működésű hajtogató-készülék, kis térfogat, jelentős hajtóerő-megtakarítás, kényelmes kezelés. Elsőrendű anyag.

Körforgógépek gyártása és szállítása mindenféle nagyságban és változatban. A legmodernebb öntödei berendezések. Komplet gyorsöntőgép „Rotoplate“

Számítások és árvetések készséggel adatnak. Képviseelő Magyarország és Ausztria részére
PAUL KEIL, WIEN VIII., WÄHRINGERSTRASSE 135

HENGERÖNTŐ-MŰHELY LAPOS ÉS KÖR-
FORGÓ-GÉPEKHEZ. OLCSÓBB ÉS JOBB
AZ OTTHONI ÖNTÉS NÉL

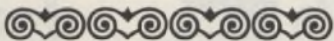

Első magyar könyv-
és nyomdai festék-
és hengeranyag-gyár

Berger és Wirth

Budapest IX, Márton-
utca 19. Telefon 56-64

Ujság-, diszmű-, illusztráció-,
mű- és mindenfajta színes
festékek, kencék, bronzok a
grafikai iparágak számára.
"Bianka", "Patent" és "Vik-
toria" hengeranyagok koc-
kázott és sima táblákban.

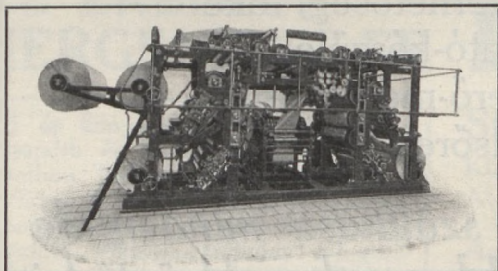
TÖRZSGYÁR: LIPCSE. FIÓKGYÁRAK:
BARMEN, BERLIN, SZENTPÉTERVÁR,
FLORENZ, PÁRIS, LONDON, NEWYORK

HERMANECI PAPIRGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG BUDAPEST VI, GYÁR-U. 38

GYÁRT: FINOM, FAMENTES
IRODAI ÉS MERITETT, RAJZ-
ÉS SZÍNES PAPIROKAT, STB.
ROTÁCIÓS PAPIR GYÁRTÁSA

Maschinenfabrik Augsburg- Nürnberg A.-G.

Gyorsajtók és nyomdai
körforgógépek

Képviselő Magyarország és Ausztria részére

POLACSEK JÓZSEF

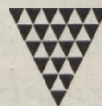
WIEN, IV. BEZ., BELVEDEREGASSE 3.

CS. ÉS KIR. UDVARI BETÜÖNTÖDE,
RÉZLÉNIAGYÁR ÉS VÉSŐINTÉZET

BRENDLER KÁROLY ÉS FIAI

WIEN, VI. BEZ., MILLERGASSE 23.

Szállít teljes nyomda- és tömöntöde-berende-
zéseket a legmodernebb anyaggal a legolcsóbb
és legkényelmesebb fizetési feltételek mellett

MAGYARORSZÁG VEZÉRKÉPVISELŐJE:
VÁCZY ISTVÁN, BUDAPEST, VIII,
ORCZY-ÚT 42. SZÁM, II. EMELET 27

Költségelőirányzatokat és mintalapokat kész-
séggel díjmentesen rendelkezésre bocsájtnak

MODERN KÖNYVKÖTÉSZET ÉS ARANYOZÓ MŰINTÉZET

KLEIN FERENC ÉS TÁRSA

BUDAPEST, VI, DESSEWFFY-UTCA 43. SZÁM. TELEFON 54-46

Budapest, 191

GOETHE VND
HEINE=LIEDER
GESYNGEN VON
GITA LÉNÁRT

AM KLAVIER: MAX AUERBACH

KAMMERMUSIKSAAL
AM 10. FEBRUAR 1911
KONZERTDIREKTION
JULIUS HAINAUER
BECHSTEIN-FLÜGEL
VON J. GROSSPIETSCH

□ □ □

PREIS 20 PFENNIG

HOTEL BRISTOL BUDAPEST

Pápai Ernő Budapest

TÖRZSGYÁR :
LIPCSEBEN

FIÓKGYÁRAK
BARMEN
BERLIN
FLORENZ
LONDON
NEW-YORK
SZ. PÉTERVÁR

AZ ELSŐ MAGYAR KŐ-ÉS KÖNYVNYOM-
DAI FESTÉK- ÉS HENGERANYAG GYÁR

BERGER B. ES. WIRTH

BUDAPEST, IX., MÁRTON-UTCA 19. SZÁM.
MAGYAR KIR. POSTATAKARÉKPÉNZTÁRI
SZÁMLA 23244 GIROSZÁMLA A MAGYAR
ÁLTAL. HITELBANKNÁL. SÜRGÖNYCIM:
BERGWIRT BUDAPEST. TELEFON 56-64. SZ.

ANGYAL IMRE

KÁRPITOS ÉS DISZÍTÓ
BUDAPEST, IX. KER.,
MESTER-UTCA 3. SZ.
ELVÁLLAL MINDEN
E SZAKMÁBA VÁGÓ
MUNKÁKAT A LEG-
JUTÁNYOSABB ÁRAK
MELLETT

MINDENNEMŰ JAVÍTÁSOK ELFOGADTATNAK
S GYORSAN ÉS PONTOSAN ESZKÖZÖLTETNEK

2. példa

LEIPNIK A.

Kárpitos és díszítő.
Speciálisan: Maple-
és Wehring-féle an-
gol kőbőrök be-
szelvényezés, jutányos
árak. Teljes lak-
rendezések saját és
adott terv szerint
szervezhetők.
Pooler kihasználás.
BUDAPEST, IX.
KER., FERENC-
KÖRÚT 34. SZ.

4. példa

**Butorvásár
megtekinthető**

Gérfi Izsnál
VI. Rózsá-u. 35

7. példa (helytelen)

**Butorvásár
megtekinthető**

Gérfi Izsnál
VI. Rózsá-u. 35

8. példa (helyes)

A hirdetésszedés című
cikk magyarázó példái
Pollák Auréltól.

APPS WUNDER

G. M. B. n.

berlini kő- és könyvnyomdai
festekgyár.

11. példa

SCHLESZER NÁNDOR

Kárpitos, díszítő
és gipszkárpitos
(tanárképzés)

Előfordul: arabos, eklektikus, népies és angol bo-
hémok beállításai a legújabb és legújabbabb beire-
zésben. Címűkés és minden a legújabb és legújabb
diele szertől gyorsan készíthető. Tapasztalt be-
szelvényező és minden szelvényező. Választ
közvetlen a szelvényezővel.

BUDAPEST, IX.
KER., FERENC-
KÖRÚT 34. SZ.

1. példa

**BUTORVÁSÁR
SZÖVETKEZET**

Az igazgatóval írták.
1901. évi gar-
csonyi kiadvány a Butor-
vásár szövetkezet által
és nagy díjat nyertek.

A BUDAPESTI ASZTALOS-
IPARTESTÜLET VÉDNÖKSÉGE
ALATT ÁLLÓ BUTORVÁSÁR
SZÖVETKEZET RAKTÁRA ÉS
ÜZLETHELYISÉGE VII. KER.,
JÓZSEF-KÖRÚT 28. ÉS IV. KER.,
FERENCIEK-TERE 1., A HOL
KIZÁRÓLAG CSAK BUDAPESTI
KÉPESÍTETT IPASZTALOS- ÉS
KÁRPITOSMESTEREK MUNKÁI
SZEREPELNEK.

3. példa

KISZLING JÁNOS

ASZTALOS-MESTER

ÚJPEST, TAVASZ-UTCA 66. SZ.

5. példa

VÖRÖSCSÁKY ÉS CSABA

MÁZOLÓ-MESTEREK

NYILVÁN SZÉP ÉS JÓMUNKAÉRTŐ
ARANY OLVÉVELLÉL KITÜNTETVE

BUDAPEST, BAROSS-U. 82

6. példa

**FAISKOLA-ÉS
MŰKERTÉSZET**

BUDAPESTEN
VI. ARÉNA-ÚT 1

9. példa

**DIANA
SŐSBORSZESZ**

MINDENŰT
KAPHATÓ!

10. példa

STEMPEL D. BETŰÖNTŐDE
R.-T. · FRANKFURT A. M.

Több háromszáz személyről. Kivétel minden országba. Elszáraz minden nyelven

Gyártja a Mergenthal szedőgép be-
tűtött kézi szedőre való használatra,
Rézleánygár
Galvanoplasztika · Vászónki intézet

Kiválóan szép és praktikus ajándékok a
moderna nyomdai munkák kivételében, így
mint: könyv-, akciókés-, hírlap- és irat-
betűkből, listákból, kártyák, ornamentek,
díszítések, poljtyipok, víznyomok stb. stb.

Középkorúaknak és fiataloknak kézzel a magyarországi szedőgép-
SILBERER ADOLF, grafikai szaküzlet
VII., Dob-u. 53 :: BUDAPEST :: VII., Dob-u. 53

BERTHOLD

BETŰÖNTŐDE · RÉZLENYIAGYÁR
RÉZLENYIAGYÁR
FÜGÖK, BÉCS, SZT. PÉTERVÁR, MOSZKVA ÉS STUTTGART
BERLIN SW 29

Legnagyobb választék orosz, belgár és szerb betűkből a Kivétel
az összes világviszonyban a Nagy választék különféle kártyák és
betűnyomokból, rézleányokból és a t.

Északi minden nyelvi szedőgép a Teljes nyomdai berendezések
Arany árak: 5st. Louis 1904 és Párizs világkiállítás 1900
Rendelések legpontosabban eszervezettek

Kiadás: szedőgép-üzlet Magyarországon és a Dunai
területen minden
PUSZTAFI R. ÉS TSA, BUDAPEST
V. LIPÓT-KÖRÚT 17

13. példa

BERGER
ÉS
WIRTH

könyvnyomdai és
kőnyomdai festék-
gyára Budapest IX
Márton-utca 19
Telefon-sz: 56-64

Budapest
a póstabélyeg
kelte

= TISZTELT CZIM!
Ezennel van szerencsénk
tisztelettel értesíteni, hogy

= **Engländer Dezső**
úr a legközelebb tiszteletét
fogja tenni s kérjük részére
nagybecsű rendelését fenn-
tartani. Midőn a leggondo-
sabb kiszolgálásról előre
is biztosítjuk, maradtunk
kiváló tisztelettel

= BERGER ÉS WIRTH
első magyar könyv- és kő-
nyomdai festékgyár Buda-
pest IX Márton=utca 19

A Budapesti villanyszerelő- és műszerész munkások 1911. évi február hó 25-én, szombaton, egyesületi helyiségükben (VII. kerület, Almásy-tér 17. szám, I. emelet) egy elsőrangú szajonzenekar közreműködésével

NAGYSZABÁRSU BÁLT

rendez, amelyre tisztelt szaktársait, ugyancsak kedves hozzátartozóit, ismerőseit és jó barátait teljes bizalommal meghívja a vigalmi bizottság

Kezdetre este 9, vége reggel 5 órakor. Belépőjegy személyenként előre váltva 1.40 K, a pénztárnál 1.50 K. Meleg és hideg ételekről, különböző italokról gondoskodva van. Jegyek a rendező bizottság tagjainál, az egyesületi gondnoknál és a bál napján a helyszínen a pénztárnál válthatók

BUCHBINDEREI
& KARTONAGEN
MASCHINENBAU
GESELLSCHAFT
M · B · H

LEIPZIG-SELLERHAUSEN

KÉPVISELI:
KOMÁROMI JÓZSEF
BUDAPEST, MARGIT-KÖRÜT 3

MÁRCIUS ELSEJÉN MEGJELNIK VITÉZ MIKLÓS "ÉVFORDULÓ" CIMŰ HÁROM FELVONÁSOS SZINJÁTÉKA. A KÖNYV CIMTÁBLÁJÁT KOZMA LAJOS TERVEZTE. A NYOMÁST A VILÁGOSSÁG KÖNYVNYOMDA RT. SZOLGÁLTATTA. AZ "ÉVFORDULÓ" KÉT ALAKBAN LÁT NAPVILÁGOT: A FÜZÖTT, MELYNEK ÁRA 2 KORONA 50 FILLÉR, A FEKETE VÁSZONTÁBLÁBA KÖTÖTT, MERITETT PAPIRRA NYOMOTT 100 SZÁMOZOTT PÉLDÁNY, MELYNEK ÁRA 5 KORONA. A SZÁMOZOTT PÉLDÁNYOK VITÉZ A. KASSA CÉGTŐL, A 2 KORONA 50 FILLÉRES PÉLDÁNYOK MINDEN KÖNYVKERESKEDÉSBEN MEGRENDELHETŐK. BUDAPEST, 1911. ÉVI FEBRUÁR HÓBAN.

Fournisseur de la cour impériale et royale.

CHOCOLAT
SEITZ
BUDAPEST.

Fondée
1902

Melléknél a „Grafikai Szemle” 1911. évi február havi számában.

Ne használjunk rongyot

gépmosásra illetőleg géptisztításra, mert abban gyakran fertőző betegségek csirái vannak, amellet drágább mint a mosható géptörőlkendő. A Budapesten létező nagyobb nyomdáknban kivétel nélkül csak gépkendőket használnak tisztító anyagul. Mindennemű felvilágosítással, mintakendőkkel és ajánlattal mindenkor szivesen szolgál Szabó Rezső "Mercur" gépkendő-gőzmosógyár Budapest, IX, Soroksári-út 138

Admiral! Utolsó ujdonság!

A legsikerültebb betüöntődei termék! Előkelő metszése és formája miatt rendkívül hatásos!

*Wilhelm Woellmer's betüöntődéje
és rézlénia gyára : Berlin SW 48*

A TYPOGRAPH-SZEDŐGÉP

birtokosainak, mint valamennyi körültekintő nyomdatulajdonosnak az az óhajtása, hogy nyomdájuk betüválasztéka a legtökéletesebb legyen. Eme kívánság kielégítésére szolgál a Typograph-szedőgép

518-FÉLE BETÜKÉSZLETE

mely ezen régen kipróbált szedőgép birtokosainak rendelkezésére készen áll. Ezen betükészlet 133-féle fraktur és 385-féle antiqua (beleértve 59-féle orosz, görög és arab betüt) betüből áll. Ezen választék folytonosan újabb vágásuakkal lesz kiegészítve és ez a magyarázata annak, hogy a Typograph-szedőgép minden világrészben fokozatosan terjed, mert a lehetőségig gazdag betüválaszték

A NYOMDÁSZ BÜSZKESÉGE

Magyarországi képviselő: ADLER J., Budapest, VI, Podmaniczky-utca 18. sz.
Budapesti képviselő: TANZER MIKSA, Budapest, VII, Akácfa-utca 50. szám

A világ legrégebb, leghiresebb és legnagyobb nyomdai festékgyára

Lorilleux Ch. és Társa

Iroda és raktár: Budapest, IV. ker., Ferenc József-rakpart 27. szám. Telefon 37-58.

Alapítva 1818. évben.
11 gyár és 50 lera-
kat az egész világon.
Az 1899. és 1900. évi
párisi világkiállításon
versenyen kívüli jury-
tag. Grand Prix: St.
Louis 1904, Lüttich
1905, Milano 1906 és
Brüsszel 1910. évben

Magyarországi gyár: BUDA-
FOKON, Budapest mellett.

Fekete és színes festékek a kö- és könyvnyomdai, könyv-
kötészeti és valamennyi grafikai szakma részére. Arany-
és ezüstoffestékek. Másolófestékek. Hengeranyagok és azok
öntése. Kencék. Preparált papírok könyomdák részére.

BÉLYEGZŐ-METSZÉS
GALVANOPLASZTIKA

ELSŐ

RÉZLÉNYIA-GYÁRTÁS
MECH. GÉPMŰHELY

MAGYAR BETÜÖNTŐDE RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

BUDAPEST, VI, DESSEWFFY-UTCA 32. TELEFON 23-70

Folyton dus raktárt tart magyar és minden idegen ékezetü
könyv- és cimbetükből, valamint körzetek, rézlényiák és külön-
féle anyagokból. Egész nyomdai berendezések gyorsajtókkal
együtt, jutányos feltételek mellett, gyorsan foganosittatnak.